Informe sobre violència institucional 2025

Irídia

Autoria

Anaïs Franquesa Griso
Alba Guasch Casadevall
Ton Mansilla Jacas
Eduard Martínez Guaita
Cira Martínez Portero
Sònia Olivella Saludes
Paula Rossi
Mireia Salazar Gabarró
Marta Vallverdú Santiago
Brian Ventura Jiménez

Edició

Lucía Foraster Garriga

Disseny i maquetació

Borja Lozano Castro

Fotografies

Valentina Lazo
Borja Lozano
Víctor Serri
Álvaro Minguito

Impressió

Foli Verd

Amb el suport de:

Barcelona

Aquesta obra està subjecte a una llicència:

Reconeixement-No Comercial 4.0 Internacional Creative Commons

Agraïments

Des d'Irídia volem donar les gràcies a totes les professionals que col·laboren amb els procediments judicials d'Irídia, a les persones voluntàries que aporten el seu temps i experiència a Irídia, a les entitats amb qui treballem en xarxa per arribar més lluny en la defensa dels drets de les persones que viuen en aquest territori, a les 2.567 sòcies i a totes les persones que amb la seva aportació fan possible que Irídia existeixi i, finalment, a totes aquelles persones que s'han dirigit a Irídia per denunciar alguna situació de violència institucional, per la seva determinació i voluntat per tal que tothom sigui tractat amb dignitat sigui quina sigui la seva condició i situació.

ÍNDEX

Resum executiu 6

Introducció - 10 anys de lluita contra la violència institucional 8

01

El Servei d'Atenció i Denúncia de Violència Institucional d'Irídia 11

1.1. Persones ateses al SAIDAVI el 2025 13

1.2. Vulneracions de drets, obstacles i problemàtiques detectades 16

02

Litigació estratègica 21

2.1. Els litigis d'Irídia 22

2.2. Progressos destacables 27

2.3. Incompliment del deure d'investigar i dificultat d'accés a la justicia 30

03

Diferents cares de la violència institucional 39

3.1 Racisme policial, Llei d'estrangeria i indefensió 39

3.2. Segueixen els maltractaments al CIE de Barcelona 41

3.3. Descontrol i violència per part d'agents de seguretat privada a l'espai públic 43

3.4. Policia local: violència institucional i manca de supervisió efectiva 45

3.5. Gas a la mobilització social 47

3.6. Els tractes cruels, inhumans o degradants no són amnistiables 48

04 **Bones pràctiques** 51

05 **Recomanacions** 54

Racisme i discriminació 55

Ús de la força 56

Repressió política 58

Investigacions efectives i exhaustives 59

Resum executiu

L'informe de Violència Institucional 2025:

DENUNCIA

Que la violència institucional, el racisme i la discriminació per part dels cossos policials, funcionariat de presons i seguretat privada continuen sent un problema a Catalunya.

Algunes de les dades que trobaràs a l'informe:

266 persones s'han dirigit al SAIDAVI per rebre informació i denunciar presumptes vulneracions de drets humans, la xifra més alta des del 2019.

94 de les persones que s'han dirigit al Servei havien patit violència institucional exercida per agents de cossos policials, funcionariat de presons o agents de seguretat privada. Quasi dues per setmana.

Irídia ha litigat **53** casos durant el 2025, d'aquests:

En 21 s'hi ha identificat un component de racisme (39,6%), en 2 discriminació LGTBI-fòbica i en 1 discriminació per raó de gènere.

En 28 no s'ha dut a terme cap investigació policial interna. Dels 19 en què s'han activat els mecanismes interns, 12 fou a requeriment judicial.

En 21 el Ministeri Fiscal ha estat inactiu, en 19 s'ha oposat a la investigació i en 13 ha tingut un paper proactiu en la investigació o acusació.

En 36 dels 53 casos (67,9%), en algun moment s'ha arxivat la causa, s'ha tramitat com a delicte lleu o s'ha inadmès la querella sense practicar totes les diligències d'investigació necessàries.

En 24 dels 36 casos arxivats, instàncies superiors han revisat la decisió i han ordenat al jutjat d'instrucció investigar degudament.

CONCLOU

Que els mecanismes institucionals actuals per prevenir la discriminació, el maltractament i la tortura fallen.

Si les persones afectades no tenen qui les acompanyi i representi, la majoria de denúncies no avancen o s'arxiven prematurament, causant revictimització i promovent la impunitat.

Sense reformes estructurals, la violència institucional continuarà existint, erosionant la confiança en les institucions i debilitant l'Estat de Dret.

RECOMANA

Implementar mecanismes per prevenir les aturades per perfil ètnic-racial, millorar la transparència dels cossos policials, tant en l'ús de la força com en les seves conseqüències, supervisar les empreses de seguretat privada contractades per l'administració pública, millorar els mecanismes interns policials i de l'àmbit judicial per a la prevenció i erradicació de la tortura i derogar la legislació que permet actuacions discriminatòries o restrictives de drets.

Fotografia: Víctor Serri

10 anys de lluita contra la violència institucional

L'any 2025 ha marcat el desè aniversari d'Irídia, un projecte que va néixer amb la voluntat de garantir l'accés a la justícia a les persones que pateixen vulneracions de drets humans en contextos de violència institucional i d'impulsar la implementació de mecanismes eficaços per a l'erradicació de la tortura i dels tractes cruels, inhumans o degradants.

Garantir l'accés a la justícia a les persones que pateixen vulneracions de drets humans en contextos de violència institucional i d'impulsar la implementació de mecanismes eficaços per a l'erradicació de la tortura i dels tractes cruels, inhumans o degradants.

Aquesta efemèride no és només una fita temporal, sinó una oportunitat per posar en valor allò que inicialment semblava una utopia: poder oferir un servei gratuït i especialitzat d'atenció i denúncia davant situacions de violència institucional (SAIDAVI). Ha estat gràcies a la societat civil que s'ha pogut garantir aquest servei al llarg d'una dècada. Durant aquest temps, s'ha consolidat com una eina imprescindible –i ho continuarà sent–, especialment en un context marcat per l'augment de dinàmiques repressives, l'auge de l'extrema dreta i el reforç de l'autoritarisme, que es sostenen també en el qüestionament del sistema internacional dels drets humans.

Irídia va néixer en un context especialment vinculat a la repressió de la protesta social i a la denúncia de vulneracions de drets en l'àmbit penitenciari. Tanmateix, amb el pas dels anys ha ampliat el seu abast per donar resposta a altres col·lectius que pateixen violència institucional, especialment en l'àmbit de l'ús de la força per part dels cossos i forces de seguretat i del control de l'espai públic.

Aquest creixement ha estat possible gràcies a la consolidació d'un equip interdisciplinari que, al llarg d'aquests **10 anys,** ha comptat amb la implicació de **73 professionals,** que han contribuït a construir un model d'atenció integral, gratuït i especialitzat. Tampoc no hauria estat possible sense les **2.567 sòcies,** que fan possible l'impossible: sostenir un servei especialitzat i gratuït davant situacions de violència institucional.

Al llarg d'aquests 10 anys, centenars de persones i col·lectius han recorregut al Servei per denunciar vulneracions produïdes en contextos de protesta, en centres penitenciaris, comissaries, centres d'internament d'estrangers o a l'espai públic. Han trobat en el SAIDAVI l'acompanyament necessari per denunciar actuacions policials racistes, maltractaments i tortura, agressions a periodistes,

mentides policials o abusos per part d'agents de seguretat privada.

Des de l'any 2016, el SAIDAVI ha atès un total de **801 persones afectades** per violència institucional. Irídia ha garantit a aquestes persones i col·lectius un acompanyament psicojurídic, adaptant l'atenció a les seves necessitats i als seus processos vitals i col·lectius. S'han impulsat accions d'incidència i comunicació, i s'ha assumit la representació lletrada en **87 litigis** estratègics, amb l'objectiu de garantir el dret a la justícia i la reparació individual, alhora que s'ha treballat col·lectivament per promoure canvis estructurals.

Irídia ha treballat des de l'inici amb una doble vocació: oferir, des de la societat civil, un servei que hauria de formar part del sistema públic de garanties i, alhora, contribuir a l'erradicació de la tortura i dels tractes cruels, inhumans o degradants. Aquestes pràctiques no es poden entendre únicament des de responsabilitats individuals, sinó com a part d'una cultura de la impunitat.

En coherència amb aquesta mirada estructural, l'any 2022 l'entitat va decidir ampliar l'eina del litigi estratègic més enllà dels casos del SAIDAVI, incorporant-la de manera transversal a les diferents línies temàtiques d'Irídia. Així, s'han impulsat litigis en l'àmbit de la memòria i la lluita contra la impunitat de les tortures del franquisme i la transició, en matèria de vulneracions de drets a la frontera i les polítiques migratòries o d'espionatge i infiltració policial contra els moviments socials. D'aquesta manera, es reforça l'aposta per generar precedents judicials que contribueixin a transformacions normatives i institucionals de llarg abast.

Aquest informe, després de 10 anys d'Irídia, vol ser una expressió de reconeixement i una mostra de compromís. D'una banda, és una **expressió de reconeixement i agraïment** a totes les persones que han confiat en Irídia per denunciar situacions de violència institucional; a les persones que han format part de l'equip de professional que ha sostingut l'entitat al llarg d'aquests 10 anys; a les entitats aliades, moviments socials i persones defensores de drets humans que han fet possible el treball en xarxa; i a totes aquelles persones i organismes que han fet sostenible econòmicament el projecte.

De l'altra, és una **mostra de compromís** per continuar defensant els drets humans amb la mateixa persistència, rigor i compromís col·lectiu d'aquests 10 anys, durant molts més. Els reptes persisteixen —i encara més en el context actual—, però també ho fa la determinació de continuar treballant per una societat lliure de tortura i violència institucional.

és una mostra de compromís per continuar defensant els drets humans amb la mateixa persistència, rigor i compromís col·lectiu

01

1. El Servei d'Atenció i Denúncia de Violència Institucional d'Irídia

El Servei d'Atenció i Denúncia davant situacions de Violència Institucional (**SAIDAVI**) és el **servei gratuït d'Irídia** que ofereix assistència jurídica i psicosocial a persones que han patit tortura o maltractaments, principalment dins de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, per part d'agents de les forces i cossos de seguretat (FCS), funcionariat penitenciaris o agents de seguretat privada que actuen per delegació de funcions públiques de seguretat.

L'objectiu principal del servei és **garantir suport a les persones afectades**, alhora que promou canvis estructurals per evitar la repetició d'aquestes vulneracions i combatre la impunitat. Per a fer-ho, el SAIDAVI utilitza una **metodologia d'atenció integral**: ofereix atenció psicosocial i legal a la persona afectada, adaptada a la seva situació i necessitats.

L'atenció psicojurídica des del primer moment és un aspecte clau del servei i inclou la presència conjunta d'advocades i psicòlogues per oferir un espai segur on les persones afectades se sentin escoltades i no qüestionades, i puguin rebre la informació necessària per decidir com actuar davant la situació viscuda. A més, l'enfocament psicojurídic busca reduir la sensació d'indefensió i d'aïllament, oferint eines per afrontar el malestar, recuperar la sensació de control sobre la pròpia vida i escollir el camí a seguir en funció de les seves necessitats i ritmes emocionals.

inclou la presència conjunta d'advocades i psicòlogues per oferir un espai segur on les persones afectades se sentin escoltades i no qüestionades, i puguin rebre la informació necessària per decidir com actuar davant la situació viscuda.

En els casos en què les persones opten per presentar una denúncia penal, se les ajuda a redactar-la, se les acompanya en el procés d'obtenció de representació lletrada d'ofici (excepte en els casos que Irídia l'assumeix com a litigi estratègic) i es treballa amb elles les expectatives i el sentit del procediment, per tal de **prevenir la revictimització.**

D'altra banda, prèvia autorització, el cas es pot posar en coneixement de diferents organismes per tal **d'impulsar canvis estructurals** o difondre'l davant la ciutadania, donant a conèixer l'existència d'aquestes vulneracions i la necessitat de combatre-les.

La metodologia de treball integral també inclou l'acompanyament col·lectiu. Durant el 2023 es va crear un **grup de suport mutu** entre persones afectades per la violència institucional, que ha continuat i ha incorporat noves persones

el 2025. Aquest espai permet compartir experiències, generar estratègies d'afrontament col·lectives i fomentar una xarxa de solidaritat i suport entre persones que han viscut experiències similars.

Durant el 2025, l'equip del SAIDAVI ha comptat amb **6 advocades, 3 psicòlogues i una coordinadora tècnica.** Professionals de les àrees d'incidència, comunicació i sostenibilitat d'Irídia també hi han contribuït parcialment, reforçant l'atenció integral.

L'accessibilitat és un principi fonamental del SAIDAVI, de manera que l'accés al Servei és totalment gratuït. Tot això comporta un gran esforç en recursos humans i econòmics, que només és possible gràcies al suport de la base social d'Irídia.

El 2025, el cost global del Servei ha estat de **272.028** € i més de dos terços d'aquest finançament han estat coberts per les quotes de sòcies i les donacions de persones particulars. El cost restant s'ha cobert amb fons privats – entre els quals, el Fons Voluntari de les Nacions Unides per a les Víctimes de la Tortura (**17,6%** del pressupost) – i amb fons públics (**6,4%** provinents de l'Ajuntament de Barcelona i **3,3%** de la Generalitat).

Distribució del finançament del servei (2025)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades internes

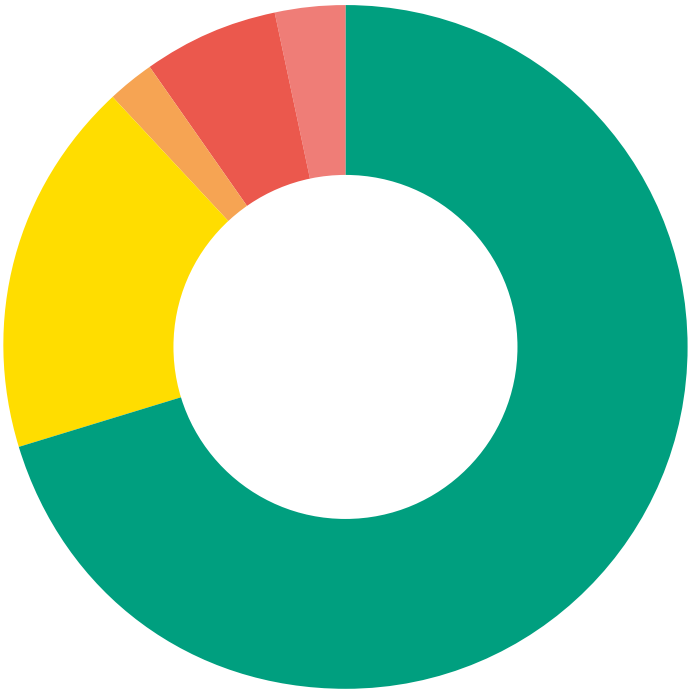

- Quotes i donacions (70,4%)

Fons privats (19,8%)

- Fons Voluntari de les Nacions Unides per a les Víctimes de la Tortura (17,6%)
- Redress (2,2%)

Fons públics (9,7%)

- Ajuntament de Barcelona (6,4%)
- Generalitat de Catalunya (3,3%)

Aquestes xifres no inclouen les despeses dels litigis d'altres línies, com les relatives a la lluita contra les tortures del franquisme i la transició, el ciberespionatge o la lluita contra la impunitat a la frontera sud.

1.1. Persones ateses al SAIDAVI el 2025

Durant l'any 2025, 266 persones s'han dirigit al SAIDAVI per rebre informació i denunciar presumptes vulneracions de drets humans. Des del 2016, any en què va començar a funcionar el servei, aquesta és la segona xifra més alta, només superada per l'any 2019, quan 277 persones es van posar en contacte amb el SAIDAVI.

En total, 94 de les persones que s'han dirigit al Servei havien patit violència institucional exercida per agents de cossos policials, funcionariat de presons o agents de seguretat privada; d'aquestes, 47 han rebut assessorament jurídic i acompanyament psicosocial per part de les professionals d'Irídia. En la resta de casos – principalment perquè la persona afectada no va requerir un acompanyament – s'ha ofert assessorament telefònic o per correu electrònic quan ha estat necessari i, si corresponia, s'han fet derivacions a altres entitats.

En els 47 casos atesos pel Servei, s'ha dut a terme una primera entrevista psicojurídica i un seguiment posterior, amb assessorament tant psicosocial com jurídic. A més, en els casos de persones privades de llibertat, s'han fet visites a centres penitenciaris i al Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) de Barcelona.

Pel que fa al perfil de les 47 persones ateses, 12 eren dones, 32 eren homes, 2 eren persones no binàries i, en 1 cas, la persona no va voler fer constar el seu gènere. Pel que fa a l'edat, entre les persones ateses hi ha 4 menors d'edat en el moment dels fets; 23 persones d'entre 18 i 34 anys; 10 d'entre 35 i 49 anys; 3 d'entre 50 i 62 anys; i, finalment, 7 persones de les quals no consta l'edat.

Casos atesos segons el gènere de les persones

Elaboració pròpia a partir de dades internes

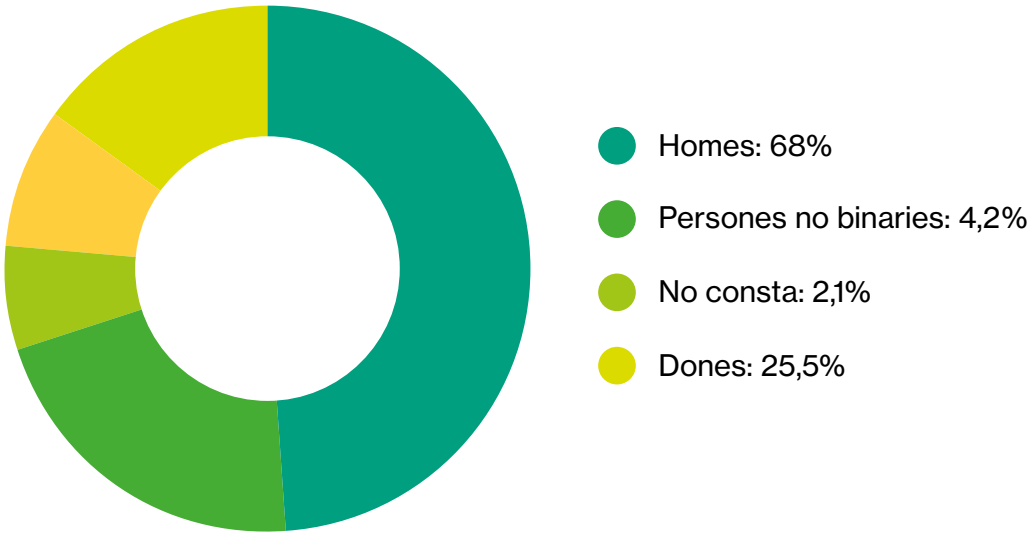

Casos atesos segons l'edat de les persones

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

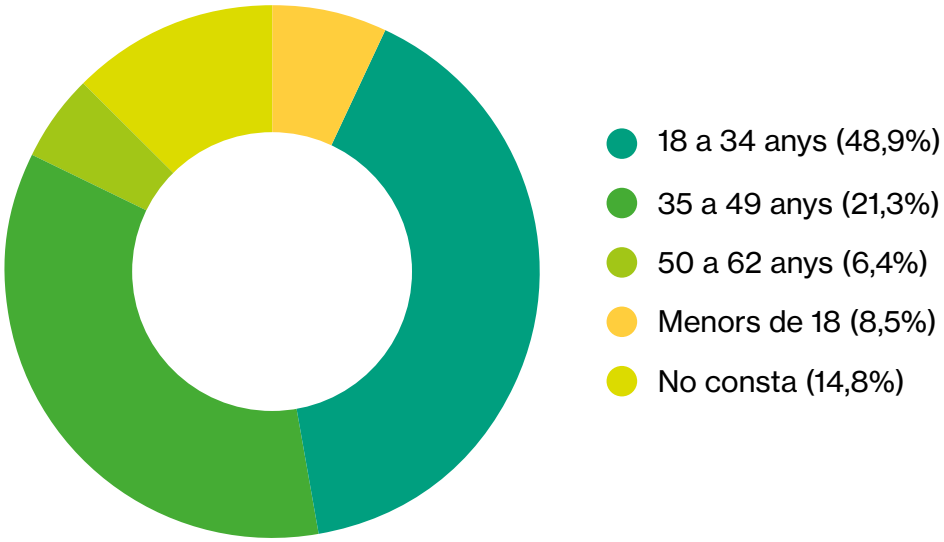

Finalment, dels 47 casos atesos, 25 corresponen a actuacions policials o de seguretat privada a l'espai públic; 2 a fets ocorreguts a la presó; 3 a casos en què la persona es trobava sota custòdia policial; 4 a incidents en domicilis privats; 9 a situacions en context de protesta (entre les quals destaca el cas d'un periodista que estava treballant en el moment de l'agressió); 3 a persones internes al CIE de Barcelona i 1 en un context específic diferent dels anteriors.

Casos atesos segons el context en el qual s'han produït

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

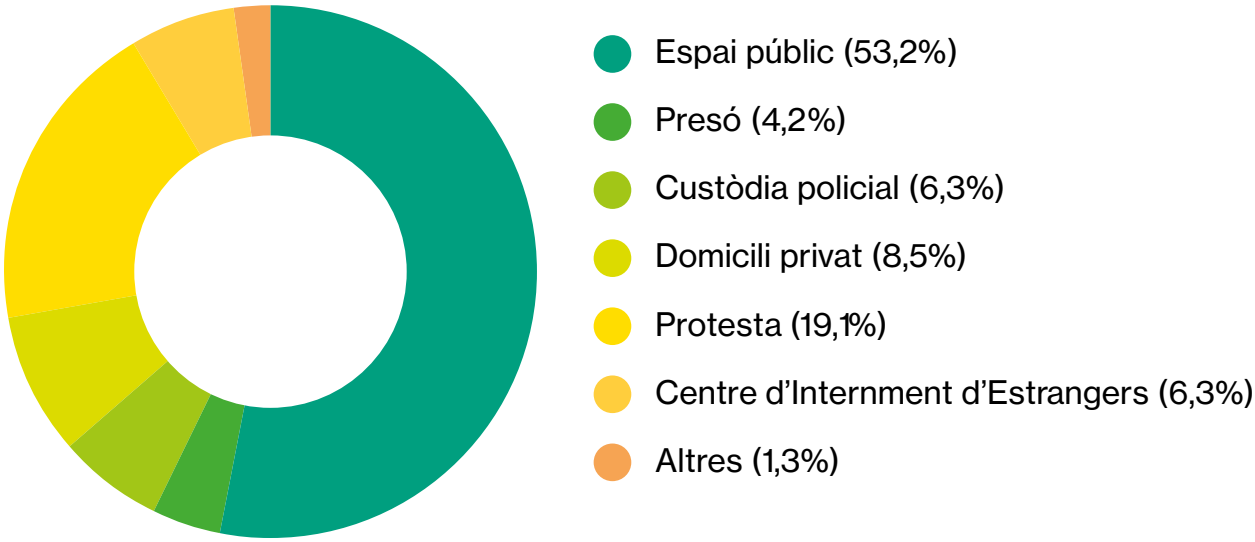

D'aquests casos, en almenys 16 s'ha identificat, en la primera atenció, un component discriminatori en l'actuació policial amb biaix racista, d'acord amb les recomanacions fetes per la Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI). En tots aquests casos, les persones pertanyien a un grup minoritari per motius racials i tenien una percepció clara que l'actuació havia tingut un biaix racista. A més, en 6 dels casos, la gratuïtat de l'actuació dels agents i el nivell de violència emprada van reforçar aquesta convicció. En 4 casos es van proferir insults o expressions obertament racistes i, finalment, en 1 cas l'actuació es va iniciar arran d'una aturada per perfilament racial.

Aquest 2025 es destaca que el SAIDAVI ha atès a un total de 23 persones que havien estat ferides per agents dels Mossos d'Esquadra durant les protestes arran del genocidi d'Israel a Gaza.

Fotografia: Borja Lozano

1.2. Vulneracions de drets, obstacles i problemàtiques detectades

Des del Servei s'han identificat alguns aspectes destacables pel que fa a les vulneracions de drets i a altres obstacles o dificultats a què han d'enfrontar-se les persones afectades després d'haver patit violència institucional.

Identificacions per perfil ètnic-racial com a "porta d'entrada" a la violència

L'ordenament jurídic vigent prohibeix les identificacions per perfil ètnic-racial. L'**article 16** de la **Llei orgànica 4/2015**, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana – disposició que habilita les identificacions policials – també les limita a través dels principis de proporcionalitat i d'igualtat de tracte i no-discriminació. És a dir, **cap identificació policial ha de ser el resultat d'una discriminació per raó de naixement, nacionalitat, origen racial o ètnic.**

Malgrat que tant la normativa específica d'igualtat de tracte i no-discriminació com les lleis policials sectorials prohibeixen l'ús de les identificacions per perfil ètnic, els agents de policia identifiquen de manera sistemàtica persones pel seu perfil ètnic o racial[1]. En alguns casos, aquestes identificacions van acompanyades d'altres pràctiques, com denúncies irregulars o actuacions amb abús de poder, que es produeixen fins i tot per part d'agents fora de servei.

Hi ha **col·lectius vulnerabilitzats** que, a més, presenten una probabilitat més alta de patir aquesta sobrevigilància i situacions d'abús. Els joves racialitzats no blancs que es desplacen en patinet són, sovint, objecte d'aturades per part de diferents cossos de seguretat, que els exigeixen demostrar la titularitat del vehicle mitjançant una factura, un requisit que no se sol exigir als joves racialitzats com a blancs. La incautació del vehicle sense deixar-ne constància escrita, la imposició de sancions per desobediència quan els joves demanen explicacions o, fins i tot, la detenció són conseqüències viscudes per persones que han arribat enguany al Servei.

Les conseqüències d'aquestes pràctiques discriminatòries inclouen, a més de la criminalització de determinats col·lectius, la detenció i la creació d'antecedents policials que poden impedir una posterior regularització administrativa, amb la indefensió jurídica que això comporta.

1 Irídia i Rights International Spain, *Racisme policial a l'Estat espanyol: Una anàlisi qualitativa del biaix racial a la pràctica de parada, identificació i registre policial*, 2024, https://iridia.cat/wp-content/uploads/2025/02/Informe_racisme_policial-CAT-corregit.pdf

També en l'àmbit del transport públic, des del Servei s'han atès casos en què el **control dels títols de viatge** per part de personal de seguretat privada s'ha dut a terme exclusivament a persones racialitzades no blanques i, en quatre dels casos, a més, s'hi ha emprat violència física i verbal.

Les conseqüències d'aquestes pràctiques discriminatòries inclouen, a més de la **criminalització de determinats col·lectius**, la detenció i la creació d'antecedents policials que poden impedir una posterior regularització administrativa, amb la indefensió jurídica que això comporta. A més, la vulnerabilitat i la inseguretat administrativa de moltes persones que pateixen aquest tipus de pràctiques afavoreix la infradenúncia i reforça el marc d'impunitat.

Violència durant les mobilitzacions

El darrer trimestre de 2025 ha estat marcat per **protestes ciutadanes** contra el genocidi perpetrat per l'Estat d'Israel a la Franja de Gaza. Aquestes protestes s'han caracteritzat per una resposta policial desproporcionada, -tant en nombre d'efectius com en l'ús de la força-, i per l'ús generalitzat i indiscriminat de l'esprai d'Oleoresina Capsicum (OC), conegut com a **Gas Pebre**, una substància que causa picor i irritació a la pell, als ulls i a les vies respiratòries, i que pot arribar a causar lesions.

Es destaca, dels casos atesos pel Servei, que aquest ús de la força desproporcionat ha causat lesions que han requerit tractament mèdic. Concretament, 8 de les persones ateses al Servei presentaven **lesions greus**, com ara trencaments o fractures òssies o lesions als genitals, requerint, en alguns casos, intervencions quirúrgiques. A més, 5 de les 8 persones ateses van patir afectacions a la seva **integritat moral**.

A més de les lesions, aquestes persones van veure afectats el **dret de protesta i el dret de vaga**. En el cas de periodistes, també es va veure afectat el **dret a la llibertat d'informació.**

Atenció i documentació sanitària deficient

El **Protocol d'Istanbul**[2] és el manual adoptat per les Nacions Unides que estableix estàndards internacionals per a la investigació, la documentació i la prevenció de la tortura i altres formes de maltractament. Tot i que no és un instrument jurídicament vinculant, constitueix una referència essencial per als Estats i per als professionals implicats. El Protocol inclou directrius específiques sobre l'atenció i la documentació sanitària de persones detingudes o privades de llibertat i estableix, entre d'altres, que les exploracions mèdiques s'han de realitzar en condicions de seguretat, privacitat i confidencialitat, i sense l'ús de contencions mecàniques.

De les persones que han rebut suport psicojurídic durant el 2025, 10 van rebre **atenció mèdica** mentre estaven detingudes. D'aquestes, 9 ho van fer amb **presència policial** durant l'exploració i 4, a més, **emmanillades**. Això compromet la intimitat i la confidencialitat del pacient, elements clau per a una valoració mèdica adequada en casos de possible tortura o maltractaments.

Un altre element especialment rellevant és la qualitat i el contingut dels informes mèdics. Dels casos atesos, s'ha tingut accés a 29 informes elaborats en serveis d'urgències – tant en context de detenció com quan les persones hi

2 Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans, Protocol d'Istanbul: *Manual sobre la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractes cruels, inhumans o degradants*, ed. rev., 2022, https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/istanbul-protocol

han acudit per mitjans propis –. D'aquests, 13 no recullen que el pacient refereix haver estat agredit per agents policials o vigilants de seguretat privada, malgrat que aquesta informació formava part del seu relat. En alguns casos, el personal sanitari s'ha negat a fer constar aquesta informació a l'informe clínic, fins i tot quan el pacient ho ha sol·licitat explícitament.

Condicions de l'atenció sanitària en casos de violencia institucional

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

Mancances en els informes mèdics d'urgències en casos de violencia institucional

Font: Elaboració propia a partir de la base de dades del SAIDAVI

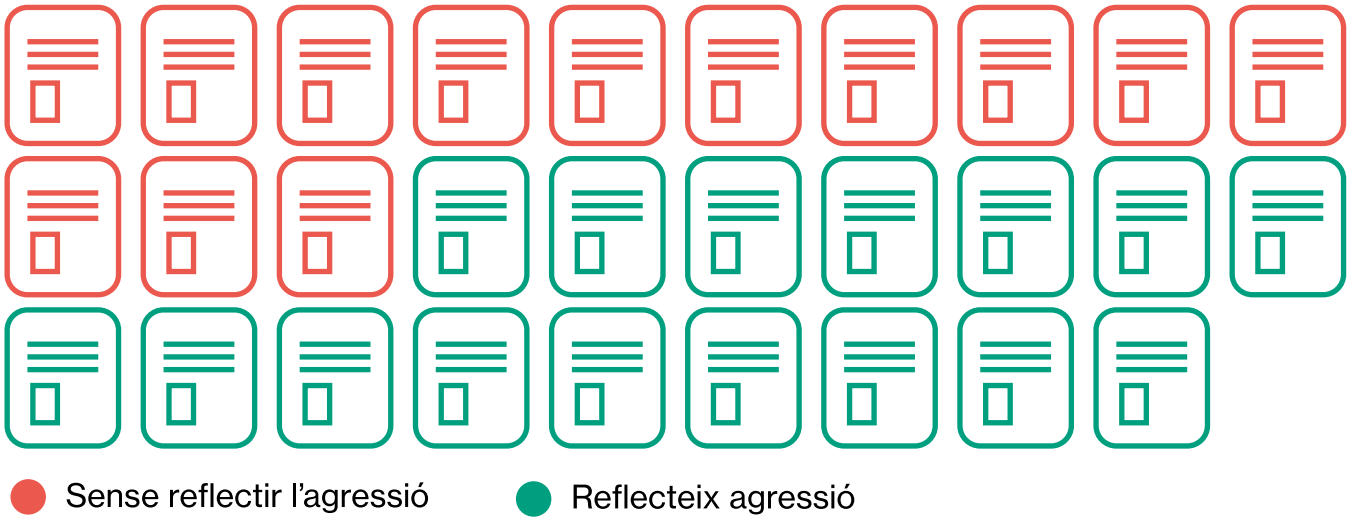

Si posteriorment la persona decideix denunciar, aquestes mancances tenen **conseqüències directes i greus** en els procediments, ja que dificulten substancialment la investigació efectiva dels fets, poden minar la credibilitat del relat de la víctima i limiten la possibilitat d'acreditar indicis de maltractament.

Aquestes deficiències, tant en l'atenció com en la documentació sanitària, s'agreugen encara més en contextos de privació de llibertat, com són les presons i els CIE. En aquests últims l'assistència mèdica es presta a través d'empreses privades que elaboren informes on sovint no es recull correctament ni el relat del pacient ni les dades mínimes necessàries. A més, aquests informes no són accessibles per les persones un cop surten del context de privació de llibertat.

Aquestes deficiències, tant en l'atenció com en la documentació sanitària, s'agreugen encara més en contextos de privació de llibertat, com són les presons i els CIE.

L'atenció i la documentació sanitàries són eines fonamentals de protecció de drets. El **personal sanitari** té un deure en la **prevenció, detecció i erradicació de la tortura** i els

maltractaments, que inclou escoltar el relat del pacient, registrar-lo fidelment i garantir una atenció adequada. Quan una persona pateix violència institucional, els impactes psicològics sovint inclouen una ruptura profunda de la confiança en les institucions que haurien de garantir la seva protecció, així com una pèrdua de la sensació de seguretat i de reconeixement com a subjecte de drets. Aquesta experiència pot generar sentiments d'indefensió, por, desconfiança i deslegitimació del propi relat.

En aquest context, l'atenció sanitària adquireix un paper clau que va més enllà de la intervenció clínica: **quan el personal sanitari ofereix un tracte adequat, respectuós i independent, pot esdevenir un primer espai de validació, reparació i de restitució simbòlica de drets.**

Dificultat per interposar la denúncia

Quan les persones, després d'haver patit maltractaments, prenen la decisió de denunciar, no sempre ho aconsegueixen, i poden trobar obstacles o dificultats per fer-ho. De les 47 persones ateses pel Servei, 5 s'havien adreçat prèviament a una comissaria, ja fos del mateix cos policial implicat o d'un altre, trobant-se amb la **negativa dels agents a recollir la seva denúncia.**

Aquesta pràctica impedeix l'exercici efectiu del dret a la tutela judicial i afavoreix la impunitat dels fets si la persona no sap que pot dirigir-se al jutjat de guàrdia o al Servei. A més, reforça la **sensació d'indefensió i desprotecció** i pot reactivar o intensificar l'impacte traumàtic inicial, en confirmar la percepció que les institucions no només no protegeixen, sinó que neguen o invisibilitzen el dany sofert.

Conformitats judicials, impunitat dels maltractaments i llei d'estrangeria

A les dificultats anteriorment mencionades, cal sumar-n'hi una altra que afecta de manera específica les persones en situació administrativa irregular: les **sentències dictades de conformitat** en procediments anomenats d'**enjudiciament ràpid.**

Aquests procediments es caracteritzen per la brevetat de la tramitació i per la manca d'investigació dels fets succeïts, cosa que **impedeix** que la persona acusada pugui fer valer els seus **drets com a víctima de maltractaments** per part dels agents que l'han denunciat. Quan aquests procediments es tramiten sense les garanties degudes, es veu afectat el dret de defensa i d'accés a la justícia.

És responsabilitat dels **advocats i advocades designats** per a la defensa dels interessos d'aquestes persones fer valer els seus drets com a víctimes i oposar-se a la tramitació per la via d'urgència, per possibilitar, entre d'altres, l'exploració pel metge forense, -per deixar constància de les lesions- o la pràctica d'altres diligències d'investigació essencials, com la declaració de la persona detinguda en qualitat de víctima, la de possibles testimonis o la incorporació d'enregistraments de càmeres de videovigilància. En el cas de **persones migrades**, a més, això també pot suposar la fi d'un camí cap a la regularització i la plena ciutadania.

Un exemple paradigmàtic d'aquestes situacions és el cas que s'exposa a l'apartat 3.1, desenvolupat amb més detall en la secció de casos destacats.

02

2. Litigació estratègica

Les persones que han patit violència institucional i arriben al Servei d'Atenció i Denúncia d'Irídia, expressen que, per a elles, és molt important que una situació com la que han viscut no l'hagi de tornar a viure ningú més. Per això, Irídia treballa la litigació estratègica no només com una eina per a obtenir justícia i reparació per a les persones afectades, sinó també per impulsar garanties de no-repetició i contribuir a la transformació social.

El litigi estratègic consisteix en la judicialització de casos de vulneracions de drets humans amb l'objectiu d'aconseguir un impacte que vagi més enllà de la resolució individual del cas. Aquesta metodologia busca promoure canvis estructurals en la societat, evitar la repetició de les vulneracions, establir mecanismes de control i rendició de comptes, assegurar la reparació efectiva i garantir el compliment del deure estatal de prevenció de la tortura.

Des d'Irídia s'adapta el plantejament del litigi i el seu abast a les necessitats de la persona afectada al llarg de tot el procediment. En funció d'aquestes necessitats – relacionades amb el context judicial, social i polític – es defineixen i es redefineixen els objectius estratègics del litigi, així com les decisions comunicatives i d'incidència política i legal.

Així, els litigis impulsats per Irídia posen al centre les necessitats, els ritmes i la veu de les persones afectades, des d'un enfocament integral amb el propòsit d'assegurar el seu dret a la veritat, la justícia i la reparació.

2.1. Els litigis d'Irídia

Durant el 2025, Irídia ha litigat en un total de **53 casos**, assumint la representació lletrada de la persona afectada com a acusació particular, mitjançant l'acusació popular o ambdues vies. A continuació es mostren els casos segons els contextos en què es van produir:

Litigis d'Irídia durant el 2025 segons el context

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

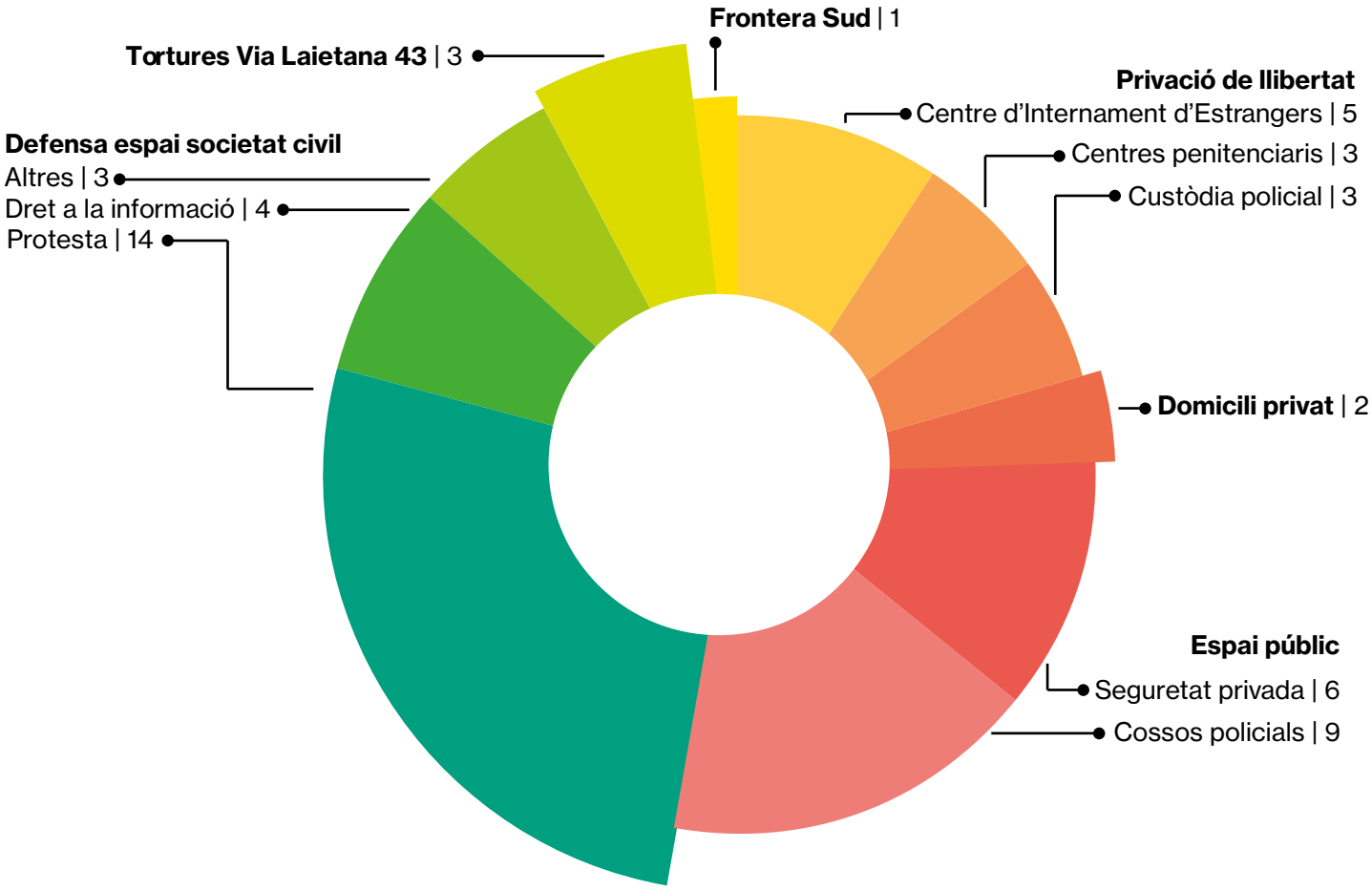

Durant el 2025 s'han tancat 4 litigis i se n'han assumit 5 de nous, distribuïts de la manera següent:

- 1 litigi per maltractaments al CIE de Barcelona
- 1 litigi per maltractaments a l'espai públic per part d'agents de seguretat privada
- 3 litigis de defensa de l'espai de la societat civil

Any d'inici i durada dels litigis d'Irídia

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

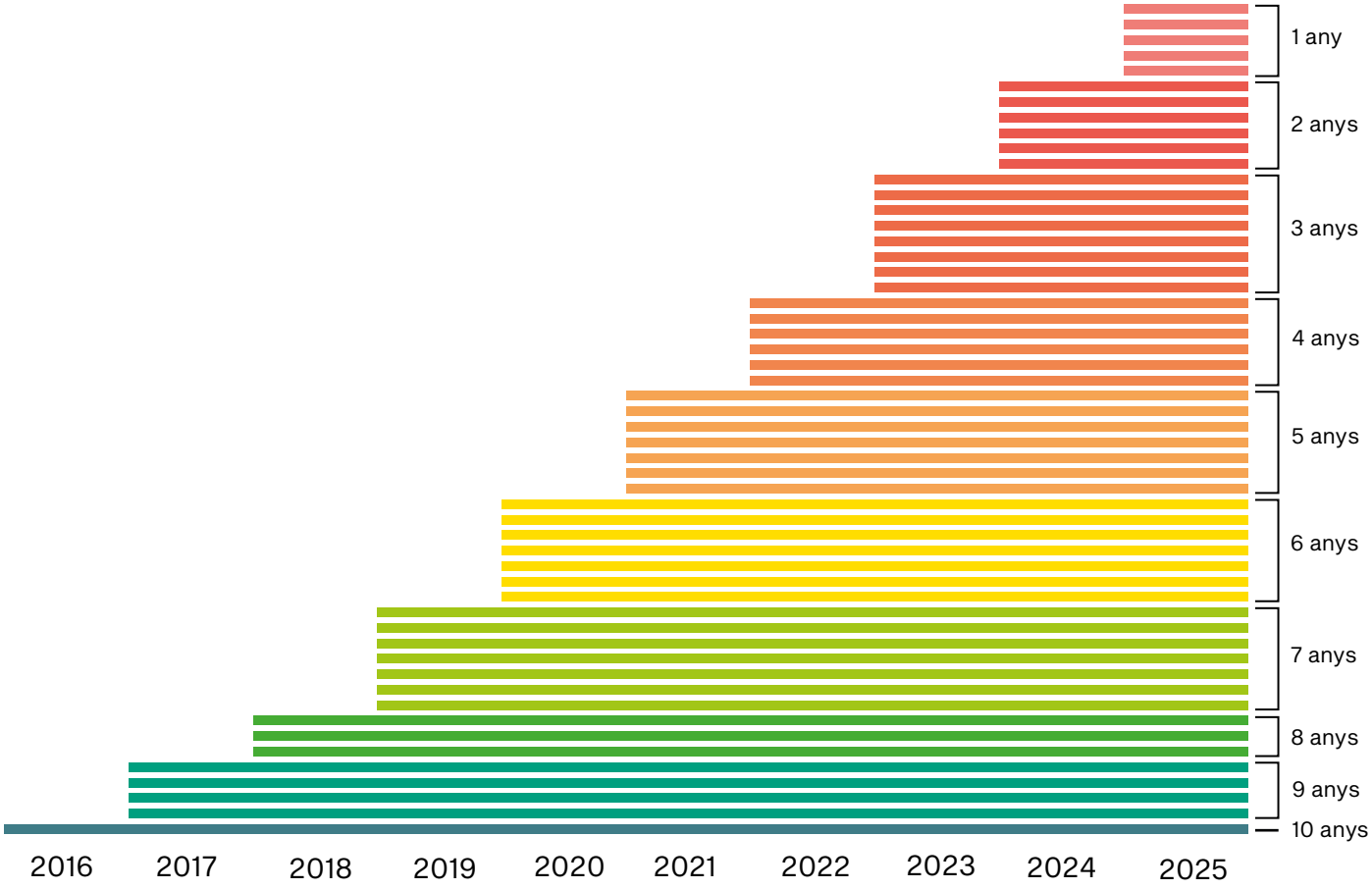

La resta de litigis corresponen a casos iniciats en anys anteriors, en què el procediment judicial ha continuat avançant al llarg de 2025:

Es destaca que en 21 dels 53 casos s'ha identificat un component de racisme – ja sigui per una verbalització explícita, per la manera com s'ha dut a terme l'actuació policial o perquè els fets tenen lloc en un context de racisme institucional –. Això representa el 39,6% dels casos. A més, 2 litigis tenen un component de discriminació LGTBI-fòbica i 1 un component de discriminació per raó de gènere.

Dels 53 litigis, 47 s'han seguit per la via del procediment penal, mentre que 6 s'han tramitat per la via de la reclamació de responsabilitat patrimonial contra la Generalitat de Catalunya o el Govern espanyol.

Pel que fa als perpetradors implicats en els fets judicialitzats per la via penal, hi ha un total de 110 agents o funcionariat encausats en procediments penals. La seva distribució és la següent:

Distribució agents encausats segons tipologia

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

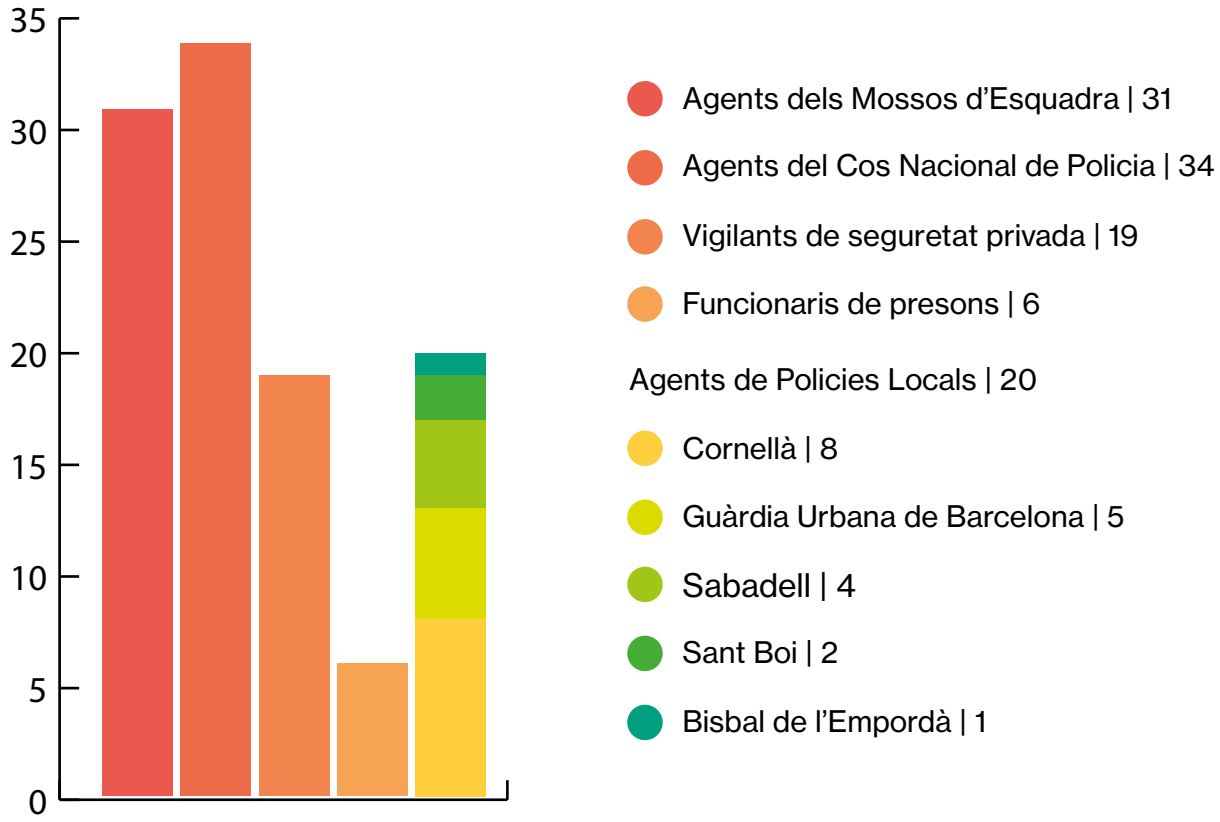

Durant el 2025, l'Audiència Provincial de Barcelona ha confirmat l'aplicació de la llei d'amnistia als 46 agents investigats per les càrregues policials de l'1 d'octubre **així com a 17 agents encausats per violència policial** durant les manifestacions relacionades amb el Procés. Irídia ha recorregut en cassació davant el Tribunal Suprem aquestes resolucions en representació de cinc de les persones afectades, que implica a 19 agents.

Durant el 2025, l'Audiència Provincial de Barcelona ha confirmat l'aplicació de la llei d'amnistia als 46 agents investigats

Per contra, durant el 2025 l'Audiència Provincial ha revocat l'amnistia a un agent de Mossos d'Esquadra investigat per maltractaments durant les protestes de 2019, i a 5 agents dels Mossos d'Esquadra investigats per la mutilació d'un testicle a un manifestant durant les protestes de 2018.

Tenint en compte l'anterior, els 110 encausats es distribueixen de la següent manera en funció de la seva situación processal en el procediment:

Agents o funcionariat encausats en un procediment penal

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

Agents investigats: 50

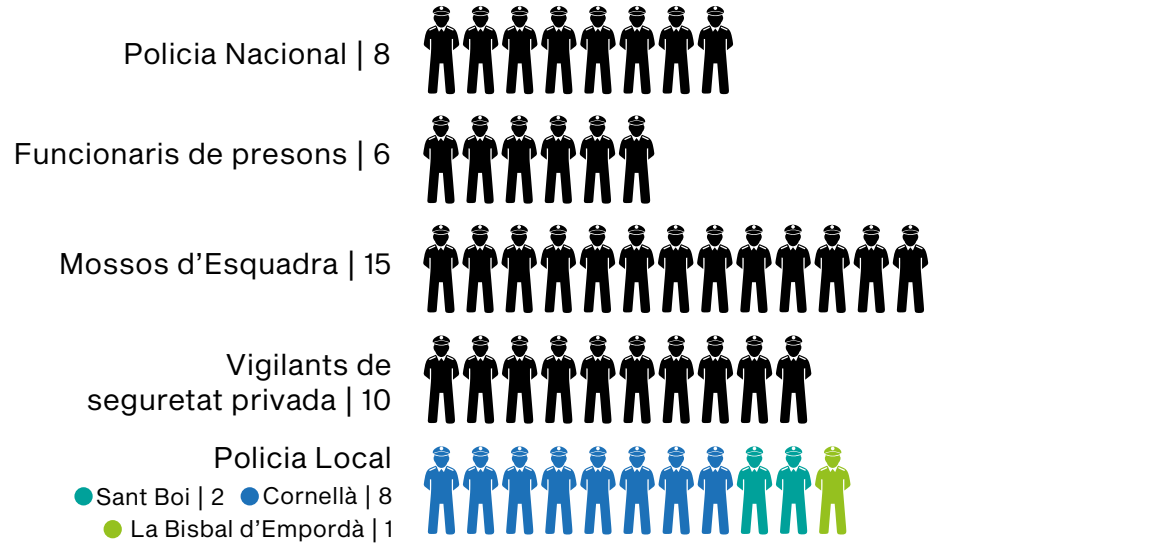

Agents acusats o en tràmit d'acusació: 33

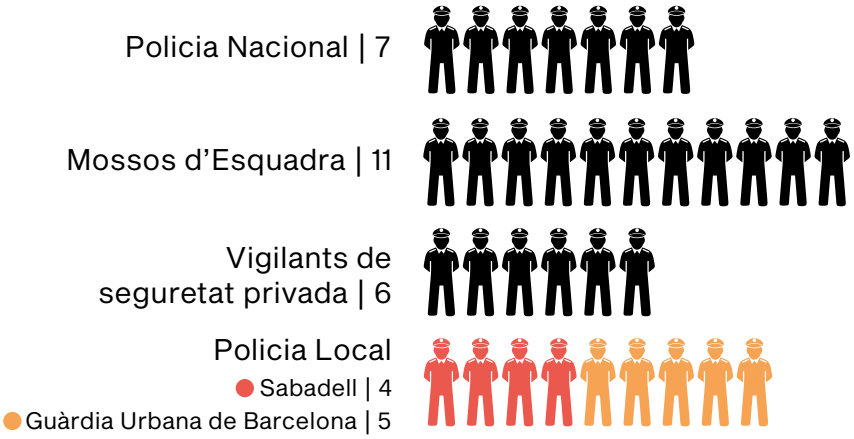

Agents condemnats: 8

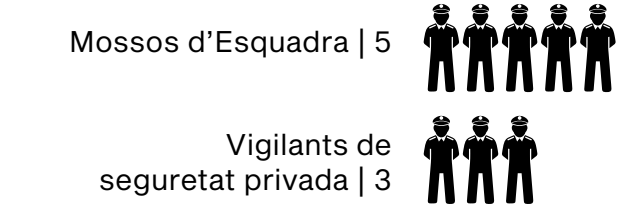

Agents amnistiats pendents de resolució: 19

A continuació es mostra la tipologia de delictes pels quals estan encausats els perpetradors:

Tipologia delictiva present en els litigis d'Irídia*

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

- Tortura / delicte contra la integritat moral | 36
- Lesions menys greus o greus | 30
- Lesions lleus | 11
- Detenció il·legal | 6
- Amenaces / coaccions | 4
- Falsedat documental / denúncia falsa / fals testimoni | 4
- Delictes contra l'exercici de drets fonamentals | 3
- Omissió del deure de socors | 2
- Descobriment i revelació de secrets | 1

*La majoria de litigis es tramiten per més d'un d'aquests delictes.

2.2. Progressos destacables

A continuació es destaquen alguns dels progressos assolits el 2025 en els casos objecte de litigi estratègic:

Agent apartat del cos per agredir un periodista

Aquest 2025, l'agent dels Mossos d'Esquadra que va lesionar el periodista Jesús Rodríguez el 2016 ha estat efectivament suspès de sou i feina durant dos anys, en compliment de la sentència condemnatòria de 2024.

S'ha fet fet justícia en dos litigis

Aquest 2025 s'han aconseguit dues sentències condemnatòries:

- Condemna a un vigilant de seguretat de Securitas Seguridad España, S.A. per un delicte de lesions, amb una pena de 9 mesos de presó. El Kim va ser agredit a l'estació de metro de Joanic sense cap motiu i amb molta violència, fet que li va causar una lesió greu a la cama que va requerir intervencions quirúrgiques. La condemna s'ha aconseguit després d'haver-se repetit el judici en un jutjat diferent, un cop confirmada la vulneració de drets fonamentals en la primera sentència absolutòria.
- Condemna a dos vigilants de seguretat privada de les empreses Prosegur i Iman, per dos delictes lleus de lesions, per haver agredit, el 2021, una dona que volia retornar uns pantalons a la botiga Zara. L'agressió es va produir després que una dependenta l'acusés falsament de robar per motius racistes.

En tres procediments judicials no s'amnistiaran els tractes inhumans.

Aquest 2025 s'ha aconseguit que l'Audiència Provincial de Barcelona revoqués l'amnistia a 10 agents encausats.

- En un dels casos, Irídia ha aconseguit que, per primera vegada, l'Audiència Provincial de Barcelona interpreti la Llei 1/2024, de 10 de juny, d'Amnistia de conformitat amb el dret internacional dels drets humans, i revoqui l'amnistia a un agent de Mossos d'Esquadra investigat per maltractaments durant les protestes de 2019.
- En els altres dos casos, s'ha denegat l'amnistia a 5 agents de Mossos d'Esquadra i 4 de Policia Nacional per tractar-se d'un procediment per lesions amb mutilació d'un òrgan principal.

Un informe pericial expert conclou el mal ús de l'arma Taser en el cas de la mort de l'Antonio a Badalona

Aquest 2025, Irídia ha aportat una pericial tècnica analitzant l'ús del dispositiu de descàrrega elèctrica Taser per part dels agents de Mossos d'Esquadra en un operatiu que va causar la mort de l'Antonio a Badalona.

La pericial – realitzada per Omega Research Foundation – conclou que hi va haver un mal ús de l'arma. En concret, assenyala mancances en l'operatiu davant d'una situació de crisi de salut mental i deficiències en el protocol d'ús conforme als estàndards internacionals. També conclou que no es va esgotar el principi de gradació de mitjans i que, com a mínim, la cinquena i la sisena descàrrega no eren justificables, perquè no complien els principis de necessitat, raonabilitat i proporcionalitat.

Quatre persones afectades han declarat davant el jutjat d'instrucció

La declaració de la víctima és un pas essencial per trencar la impunitat i, si es realitza de manera adequada, pot esdevenir un moment reparador: per primera vegada, la persona denunciant pot ser escoltada per la institució de justícia.

Es tracta de quatre persones que havien denunciat maltractaments ocorreguts el 2022 a la frontera sud, el 2024 i el 2025 a l'espai públic i el 2025 al CIE.

Declaració de Blanca Serra davant la Fiscalia de Memòria

Per primera vegada a l'Estat espanyol s'ha aconseguit que la unitat especialitzada de Drets Humans i Memòria Democràtica inicii una investigació preprocessal per les tortures comeses durant el franquisme i la transició.

Es tracta de la denúncia interposada per Blanca Serra en nom propi i de la seva germana Eva, amb acompanyament jurídic d'Irídia i el suport d'Òmnium Cultural i de l'Organització Mundial Contra la Tortura (OMCT), davant la Fiscalia Delegada de la Província de Barcelona. En el marc d'aquesta investigació, Blanca Serra va declarar com a testimoni perjudicada a la Ciutat de la Justícia, on va poder relatar els fets denunciats de manera exhaustiva. Es tracta d'un fet històric, ja que fins aleshores cap supervivent de tortures del franquisme a Via Laietana, 43 havia pogut declarar davant el sistema de justícia.

S'han interposat quatre recursos d'empara davant el Tribunal Constitucional

Des d'Irídia s'han interposat 4 recursos d'empara davant el Tribunal Constitucional per vulneracions de drets fonamentals relacionades amb la impunitat dels maltractaments i la tortura. Tots els recursos denuncien la vulneració del deure de l'Estat d'investigar de manera efectiva les denúncies per tortura i maltractaments i de reparar les persones afectades.

Irídia ha demandat l'Estat espanyol davant el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH)

- Cas Carles Vallejo: per la manca d'investigació de la seva querella per tortures a Via Laietana, 43 durant el franquisme, després de l'entrada en vigor de la Llei de Memòria Democràtica. Juntament amb la demanda davant el TEDH, es van aportar més de 7.000 signatures de suport i una carta signada per més de 100 persones també represaliades durant la dictadura exigint justícia.
- Cas de tortures al CIE de 2020: després de practicar-se diligències d'investigació essencials, el Jutjat d'Instrucció núm. 6 de Barcelona va acordar arxivar les actuacions, en lloc d'enviar els agents investigats a judici.

Irídia ha participat com a experta en un procediment davant el TEDH

Irídia ha estat admesa com a tercera part *(amicus curiae)* davant el TEDH en una demanda presentada per un advocat contra Polònia per espionatge amb el programari Pegasus. La participació com a experta s'ha realitzat dins una coalició europea amb altres entitats especialitzades – Data Rights, Homo Digitalis i Hungarian Civil Liberties Union.

2.3. Incompliment del deure d'investigar i dificultat d'accés a la justicia

El sistema judicial és un mecanisme clau de garantia dels drets fonamentals en qualsevol Estat democràtic i de dret, que té l'obligació de garantir el dret a no ser sotmès a tortura ni a altres tractes cruels, inhumans o degradants. **La prohibició** de la tortura és absoluta: s'ha de complir sempre, arreu i en totes les circumstàncies. D'aquesta norma absoluta se'n deriva una obligació processal essencial: investigar penalment les al·legacions de tortura de manera exhaustiva i efectiva.

L'Estatut de la Víctima del Delicte[3] estableix directrius amb l'objectiu de garantir un procés judicial proper i respectuós, així com un acompanyament adequat. Entre els aspectes més importants, hi figuren: el **dret de les víctimes** a ser tractades amb respecte i dignitat; a rebre informació; a participar activament en el procés; a gaudir de protecció i reparació; i a tenir accés a assistència jurídica, psicològica i social.

Quan les víctimes[4] de violència institucional no tenen accés a un procés de justícia adequat, el resultat sol ser la impunitat. A llarg termini, **la impunitat cronifica els efectes psicosocials de la violència institucional, obstaculitza els mecanismes d'afrontament de les persones supervivents i impedeix l'evolució dels processos de dol i memòria** necessaris per assolir la reparació del dany. La impunitat en aquests casos representa una xacra per a tota la societat i per a l'estat de dret, i constitueix una vulneració de drets humans.

Un Estat en què les denúncies per tortura o maltractaments contra cossos i forces de seguretat o contra funcionariat penitenciaris queden impunes fomenta una **desconfiança** justificada cap a les seves institucions, redueix la **qualitat democràtica** i fa perdre legitimitat tant internament com a escala internacional. L'única manera de garantir la prohibició absoluta de la tortura és millorar l'eficàcia dels mecanismes de prevenció i fiscalització, reparar les víctimes i establir mecanismes de no-repetició. Actualment, el **principal mecanisme extern** amb funcions de control, rendició de comptes i capacitats legals suficient per assolir aquests objectius en casos de tortures i maltractaments és el sistema judicial.

Des de Irídia es detecta que, a l'hora d'enjudiciar maltractaments i tortures, els principals actors del sistema judicial continuen presentant **mancances significatives.**

3 Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la Víctima del Delicte

4 S'utilitza el terme "víctima" per fer èmfasi en la vulneració de drets humans, entenent la persona com un subjecte de drets. Es fa amb la comprensió que no defineix la totalitat de l'experiència ni de la identitat de la persona afectada i pot no reflectir la seva capacitat de resistència o de superació. És precisament quan els drets d'una persona no són reconeguts ni protegits que se la deixa en una situació d'immobilitat i tancada en aquesta categoria.

Mancances als jutjats d'instrucció

Des d'Irídia s'ha registrat que, per part dels jutjats d'instrucció, s'incompleix la doctrina constitucional sobre la investigació eficaç de denúncies per maltractaments i tortura. Davant d'aquestes denúncies els jutjats d'instrucció tendeixen a arxivar les actuacions prematurament, fins i tot quan hi ha indicis sòlids. Aquest arxivament es produeix sense practicar les diligències mínimes d'investigació exigides per la doctrina constitucional: la declaració de la víctima, el reconeixement forense, la declaració de testimonis o la identificació dels autors.

Dels 53 litigis en curs, s'han identificat actuacions incompatibles amb una investigació exhaustiva:

- Inadmissió directa de la querella: 9 casos
- Admissió de la denúncia, però tramitació com a delicte lleu: 5 casos
- Sobreseïment prematur abans de practicar diligències essencials: 22 casos

És a dir, en 36 dels 53 casos (**67,9%**), en algun moment s'ha arxivat la causa, s'ha tramitat com a delicte lleu o s'ha inadmès la querella sense practicar totes les diligències d'investigació raonables, disponibles, eficaces i pertinents.

En la gran majoria de casos, -en 24 dels 36 casos-, instàncies superiors han revisat la decisió i han ordenat al jutjat d'instrucció investigar degudament. En 8 casos la decisió ha quedat confirmada per instàncies superiors, i en els 4 casos restants s'està pendent de resolució del recurs.

Casos en què hi ha hagut una manca d'investigació exhaustiva

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

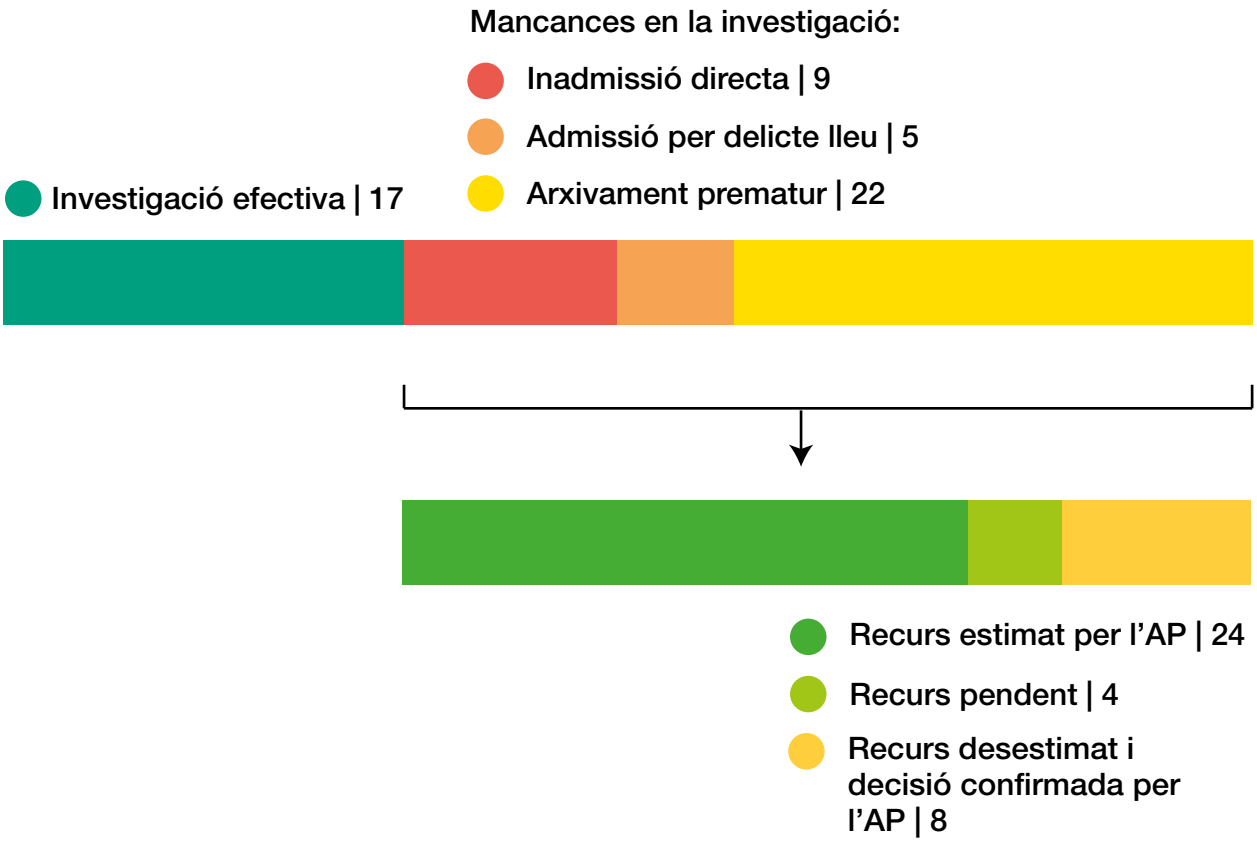

Tot i que les instàncies superiors acaben confirmant el deure d'investigar en la majoria de casos, els jutjats d'instrucció continuen tancant procediments abans de dur a terme una investigació efectiva. Això provoca **endarreriments greus**, genera una sobrecàrrega per a les víctimes i per al mateix sistema de justícia i pot derivar, fins i tot, en impunitat.

Dilacions i durada excessiva dels procediments

La durada dels procediments és un altre obstacle evident. La saturació del sistema de justícia ha augmentat en la darrera dècada i ha provocat dilacions excessives que agreugen la victimització secundària.[5] En casos de denúncia de violència institucional, Irídia ha detectat que els procediments es dilaten de manera desproporcionada, en part per la sobrecàrrega general dels jutjats, però també pels obstacles específics d'aquests casos.

Dels 41 procediments que actualment encara es troben en fase d'instrucció o pendents de judici, 4 es van iniciar fa 8 anys, 1 fa 7 anys, 5 fa 6 anys i 5 més fa 5 anys; 4 es van iniciar fa 4 anys, 6 fa 3 anys i 7 fa ja 2 anys; 4 es van iniciar fa 1 any i 5 corresponen a denúncies interposades el 2025.

Durada de la instrucció

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

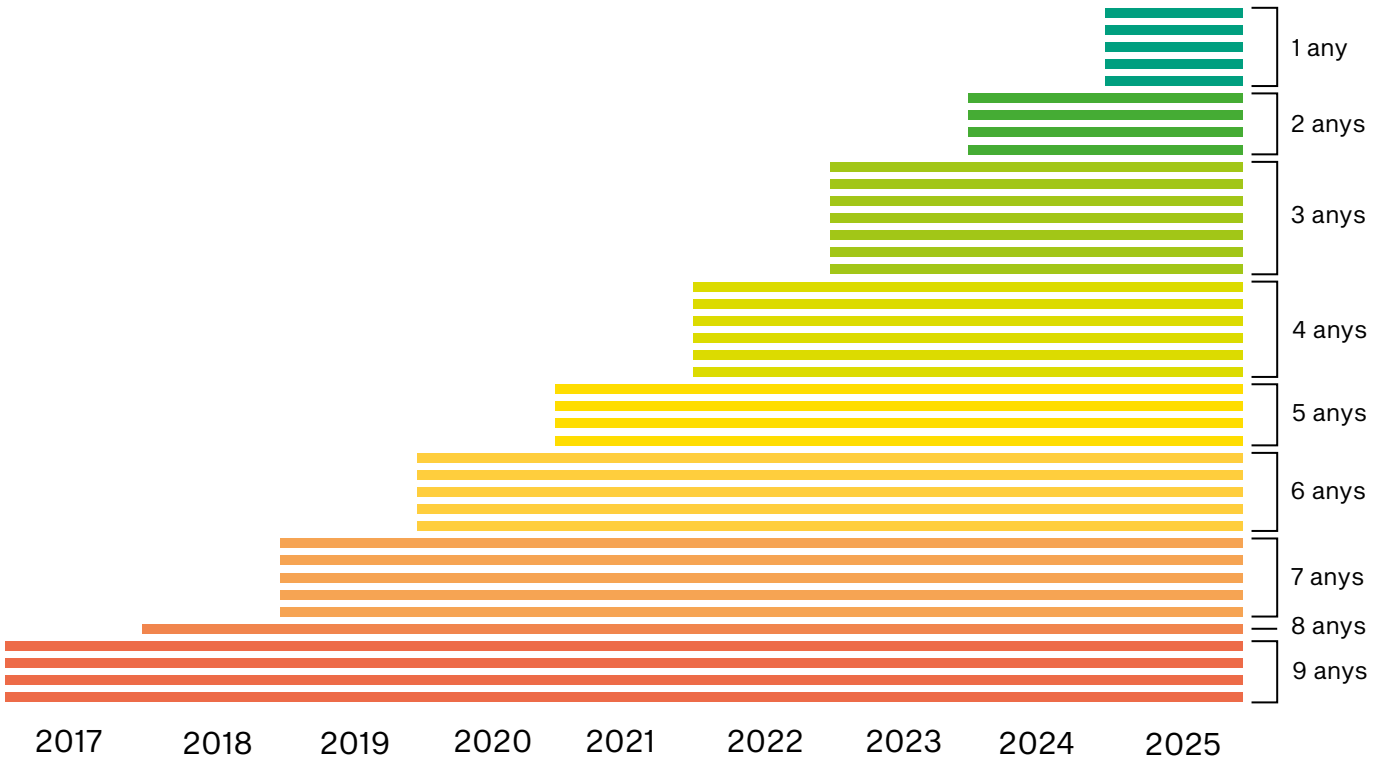

5 Informe al Parlament 2023 de la Síndica de Greuges de Catalunya, març 2024. Pàgs. 322 i 323 sobre l'Administració de Justícia a Catalunya.

És a dir, l**a fase d'instrucció dels litigis d'Irídia té una durada mitjana de 3,29 anys, quan la durada inicial prevista legalment és d'1 any.** De moment, la implementació de la reforma per a l'eficiència del sistema judicial[6], lluny de millorar la situació, ha suposat més bloquejos i endarreriments als jutjats d'instrucció.

Deixació de funcions del Ministeri Fiscal

Un altre actor essencial del sistema judicial és el Ministeri Fiscal, la missió del qual és promoure l'acció de la justícia en defensa de la legalitat, els drets de la ciutadania i l'interés públic tutelat per la llei. Tanmateix, el seu mandat inclou també una funció clau: la protecció dels drets de les víctimes, especialment en casos de vulnerabilitat.

En aquest sentit, les xifres recollides per Irídia respecte del rol del Ministeri Fiscal 210 són preocupants.

Dels 53 litigis, només en 13 la fiscalia ha tingut un **paper proactiu** en la investigació o en l'acusació. Es considera "proactiva" qualsevol actuació com, per exemple, comparèixer en interrogatoris, adherir-se als recursos de l'acusació particular, presentar escrits en favor de la investigació o, fins i tot, formular acusació en judici sense haver fet cap actuació durant la fase d'instrucció.

En els 40 litigis restants la fiscalia **no ha exercit les seves funcions** de promoció d'una investigació exhaustiva. D'aquests, en 19 litigis, el Ministeri Fiscal ha mantingut una **postura contrària** a la investigació efectiva, amb actuacions com oposar-se a la personació de l'acusació popular; demanar l'arxivament de les actuacions sense haver practicat diligències essencials; sol·licitar la inadmissió directa de la querella; promoure l'absolució de l'acusat malgrat l'existència d'indicis o proves contundents; demanar l'aplicació de l'amnistia en casos de maltractaments; o instar diligències orientades a criminalitzar la víctima. En els 21 casos restants, el Ministeri Fiscal ha estat completament inactiu.

En cap dels litigis el Ministeri Fiscal ha sol·licitat mesures de protecció per a la víctima ni ha preguntat per les seves necessitats. De fet, en alguns casos, – lluny de complir la funció de protecció de la víctima i de l'interès general – han actuat com a agents revictimitzadors, qüestionant el relat i esdevenint un factor clau en la perpetuació de la impunitat.

Rol de la fiscalia en els litigis d'Irídia

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

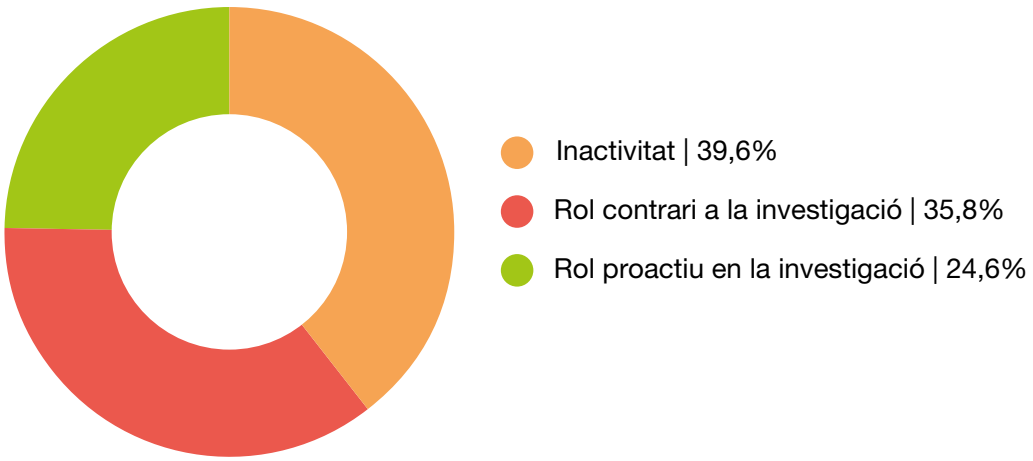

6 Llei orgànica 1/2025, de 2 de gener, de mesures en matèria d'eficiència del Servei Públic de Justícia

Mancances del torn d'ofici i necessitat d'especialització

Des d'Irídia ja fa anys que es detecten mancances en l'assistència jurídica prestada des del torn d'ofici en casos de violència institucional. Es destaca la manca de formació especialitzada, l'elevada ràtio de persones detingudes en cada assistència, la manca de privacitat en l'entrevista inicial a la persona detinguda o les restriccions a l'assistència jurídica gratuïta en procediments per delicte lleu. Com a resposta a aquestes mancances, Irídia proposa la creació d'un torn d'ofici especialitzat en violència institucional.

Disposar d'un advocat o advocada per garantir la tutela judicial efectiva és un dret fonamental recollit a la Constitució Espanyola[7] que, en casos de maltractaments, s'emmarca també en el deure internacional dels Estats de prevenir i investigar de manera efectiva i suficient les denúncies per tortura i actuacions contra la integritat física i moral per part de funcionariat o agents de l'Estat.

El dret a l'assistència lletrada té com a finalitat assegurar l'efectiva realització dels principis d'igualtat de les parts i de contradicció, que imposen als òrgans judicials el deure positiu d'evitar desequilibris entre les respectives posicions processals o limitacions en la defensa que puguin generar indefensió.

Mancances en l'aplicació del Protocol d'Istanbul

El 2025 s'han continuat detectant **mancances** en l'elaboració dels Protocols d'Istanbul per part de l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya (IMLCFC). El **Protocol d'Istanbul** és una **eina imprescindible** per recopilar de manera exhaustiva el relat de la persona afectada; determinar on i com es van produir les lesions; valorar l'afectació emocional i establir la consistència i coherència del relat per tal que pugui considerar-se versemblant. A Catalunya, l'IMLCFC és l'organisme encarregat de realitzar aquestes exploracions i els informes corresponents.

Tanmateix, els **jutjats d'instrucció** continuen **desconeixent** aquest mecanisme. Un **exemple paradigmàtic** és el cas d'un menor víctima d'una agressió policial amb comentaris racistes per part de dos agents de la policia local de Sant Boi de Llobregat. Tot i que Irídia va sol·licitar, des d'un inici el 2024, una exploració mèdico-forense aplicant el Protocol d'Istanbul – atès que la denúncia era per delicte de tortura i/o contra la integritat moral –, van ser necessaris fins a quatre escrits a l'òrgan instructor detallant de manera exhaustiva en què consistia aquest mecanisme i la pertinència i necessitat d'aplicar-lo. Entre d'altres, es va haver d'explicar al jutjat que el Protocol inclou un apartat específic dedicat a menors. Finalment, davant la negativa del jutjat d'Instrucció, va caldre interposar recurs d'apel·lació a l'Audiència Provincial de Barcelona, que va estimar el recurs d'Irídia i va ordenar al jutjat d'instrucció la pràctica de l'esmentat informe. A causa d'aquests obstacles, el Protocol d'Istanbul no es va incorporar fins al gener de 2026.

En casos en què el jutjat oficia a l'**IMLCFC** la realització del reconeixement forense pertinent, tampoc **no sempre es practica** de conformitat amb els estàndards del **Protocol d'Istanbul.**

7 Article 24.2 de la Constitució Espanyola

Aquest 2025, el jutjat ha requerit en 4 casos la realització d'un reconeixement mèdico-forense conforme amb el Protocol d'Istanbul. En 2 d'aquests casos, no s'ha realitzat d'acord amb els estàndards. Només en 1 cas l'IMLCFC ha elaborat un Protocol d'Istanbul que compleixi amb els estàndards exigibles, i el quart, a data de tancament de l'informe, encara està pendent de trasllat.

Especialment greu és el cas d'un intern del centre penitenciari Brians que va denunciar tortures, en què el jutjat d'instrucció havia arxivat la causa sense practicar el Protocol d'Istanbul

Especialment greu és el cas d'un intern del centre penitenciari Brians que va denunciar tortures, en què el jutjat d'instrucció havia arxivat la causa sense practicar el Protocol d'Istanbul. L'Audiència Provincial de Barcelona va ordenar la reobertura amb una resolució exemplar – destacada a l'informe de 2024 – , en què s'indicava explícitament: "**El jutjat a quo haurà de practicar la diligència de reconeixement forense i psicològic del denunciant d'acord amb el Protocol d'Istanbul".**

A pesar de l'anterior, aquest 2025, l'IMLCFC ha emès un "informe d'avaluació psicològica" que, lluny de complir els estàndards del Protocol d'Istanbul, no recull cap descripció de la simptomatologia psicològica desenvolupada arran dels fets, no fa cap avaluació de compatibilitat entre l'avaluació i els fets denunciats ni realitza cap anàlisi de consistència del relat. Aquest informe ha suposat que el jutjat d'instrucció torni a acordar l'arxiu de les actuacions deixant els fets impunes. El recurs d'apel·lació es troba pendent de resolució.

Insuficiència dels mecanismes interns de control

Finalment, es constata que els mecanismes interns de control són **insuficients** per garantir una investigació efectiva i una rendició de comptes adequada.

És significatiu que les unitats d'afers interns dels cossos policials rarament iniciïn investigacions d'ofici i que, en la majoria dels casos, només intervinguin quan són requerides judicialment en el marc d'un procediment penal començat per la denúncia de la víctima.

Dels 53 litigis en curs durant 2025, en 28 no s'ha dut a terme cap investigació interna; en 6 no consta informació, i en 19 s'ha dut a terme algun tipus d'investigació a través de mecanismes interns.

De les 19 investigacions internes realitzades, només 7 es van iniciar d'ofici, mentre que les altres 12 es van dur a terme a requeriment en el marc del procediment judicial. Només en 3 casos s'han identificat els autors i s'ha determinat que hi podria haver una possible mala praxi per part dels agents.

Un altre aspecte preocupant és que, en 15 dels casos investigats, la investigació interna s'ha centrat més en la criminalització de la conducta de la persona denunciant que no pas a investigar a fons i analitzar la dels agents implicats.

És rellevant també analitzar quin organisme és qui realitza aquestes investigacions internes. I és que, en molts dels casos, es constata que les investigacions internes es realitzen pel superior jeràrquic de la mateixa unitat a la qual pertany l'agent denunciat o, en els casos de presons i CIE, per part de la pròpia direcció del centre on han ocorregut els fets. Aquesta és una realitat preocupant, doncs qui investiga els fets és part dels mateixos com a últims responsables dels mateixos, fent molt difícil una investigació imparcial.

En el cas del Cos de Mossos d'Esquadra, 7 de les investigacions internes les va fer Afers Interns, mentre que 2 les va fer la mateixa unitat dels agents investigats. Només en 2 d'aquests procediments s'han acordat mesures cautelars respecte dels agents.

En el cas de Policies Locals, només consta 1 investigació interna, realitzada per la mateixa unitat dels agents investigats.

En el cas de Policia Nacional, només s'ha realitzat 1 investigació interna realitzada per la mateixa unitat dels agents investigats.

En el cas del CIE, les 5 investigacions internes s'han dut a terme per part de la Direcció del Centre i només després d'haver rebut un requeriment judicial o una queixa per part de l'intern.

En els casos de presons, només consta 1 investigació realitzada per la direcció del centre penitenciari a requeriment judicial i 1 investigació iniciada d'ofici per la Secretaria de Mesures Penals.

Cal destacar el rol del superior jeràrquic, que hauria de tenir una funció clau en la detecció i comunicació d'actuacions irregulars dins el cos policial

En el cas de seguretat privada, només consta 1 investigació interna realitzada per l'empresa contractant. En aquest cas, es van acordar mesures cautelars respecte de l'agent.

Finalment, cal destacar el rol del superior jeràrquic, que hauria de tenir una funció clau en la detecció i comunicació d'actuacions irregulars dins el cos policial. No obstant això, en cap dels casos investigats consta que cap superior jeràrquic hagi comunicat un incident a Afers Interns. Un cop judicialitzat el cas, tampoc no han col·laborat en la identificació dels autors dels fets denunciats.

Fotografia: Álvaro Minguito

Mancances dels mecanismes interns de control policial

Elaboració pròpia a partir a partir de la base de dades del SAIDAVI

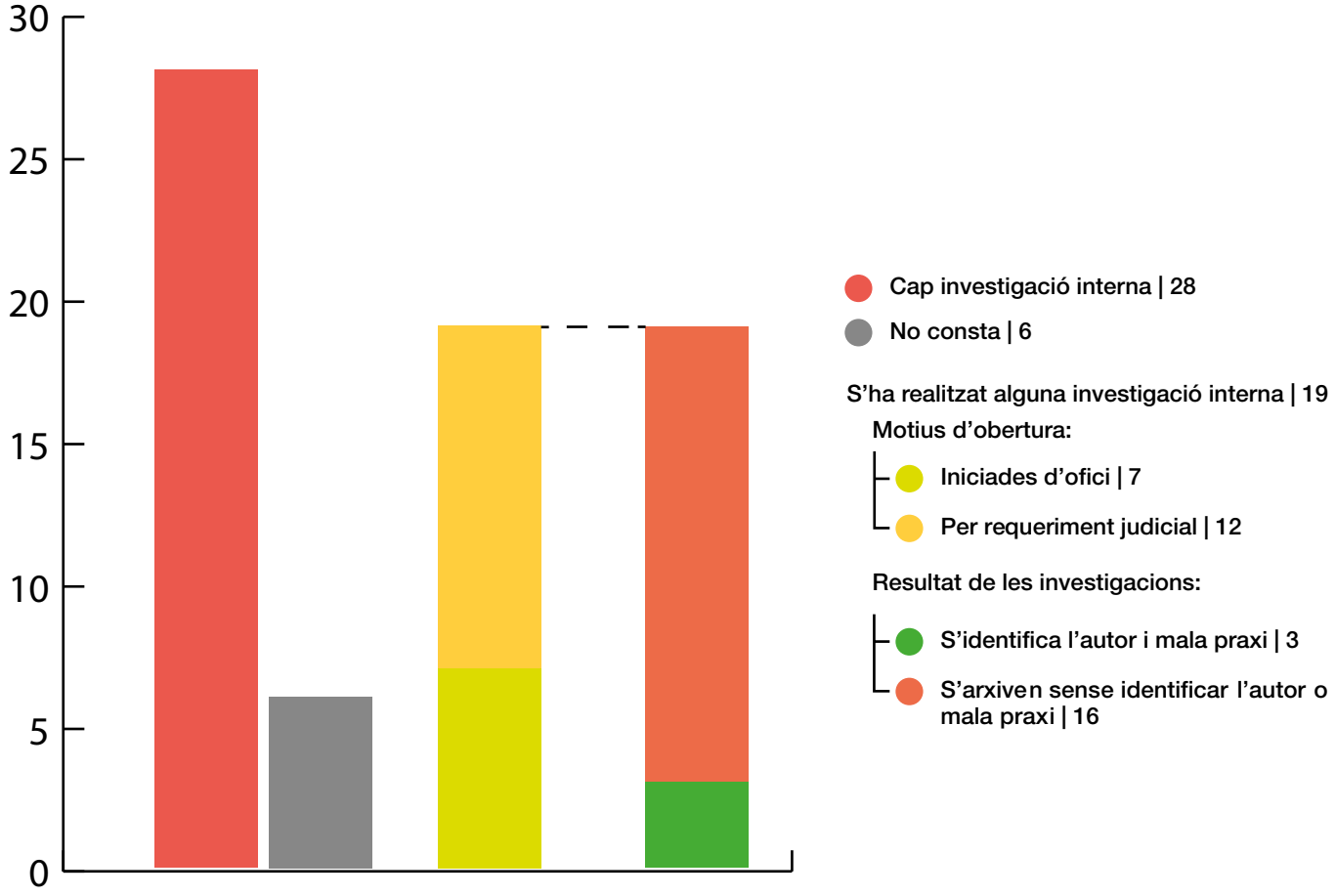

03

3. Diferents cares de la violència institucional

A continuació es destaquen diferents cares de la violència institucional que aquest 2025 han tingut una rellevància especial i que fan necessàries polítiques públiques compromeses amb la defensa dels drets humans, així com reformes estructurals urgents.

Es tracta de la violència institucional vinculada al racisme policial i a la Llei d'estrangeria; de la persistència de maltractaments per part de diversos actors: des de la Policia Nacional al CIE de Barcelona fins a agents de policies locals i de seguretat privada a l'espai públic. També destaca l'ús indiscriminat de gas pebre en context de protesta per part del Cos de Mossos d'Esquadra i, finalment, l'aplicació de l'amnistia a conductes constitutives de tractes inhumans o degradants.

Aquestes **sis dinàmiques** preocupants no només posen en qüestió el respecte als drets humans, sinó que també revelen deficiències en els mecanismes de supervisió i rendició de comptes de les institucions implicades, així com en les mesures per garantir la justícia i la reparació a les víctimes.

3.1 Racisme policial, Llei d'estrangeria i indefensió

Es detecta amb preocupació l'arribada de casos al servei produïts en el marc d'operatius policials com el recent Pla Daga o l'encara vigent Pla Kanpai. Es tracta d'operatius que, basats en aproximacions estrictament punitivistes a problemàtiques socials, es presenten com a plans de seguretat per reduir la delinqüència. Tanmateix, en els casos atesos, la seva implementació ha evidenciat un clar **biaix racista** que desemboca en situacions de violència institucional.

Lluny de ser polítiques de seguretat d'èxit, són actuacions policials que vulneren drets humans, que se sostenen en patrons de discriminació i que revictimitzen persones que ja es troben en situacions de vulnerabilitat agreujades per la Llei d'estrangeria.

El **17 de setembre**, la G. era a casa cuidant del seu nebot de 5 mesos i esperant que el seu cunyat – pare del nadó – arribés per recollir-lo. Cap a les 4 de la tarda, va trucar a

l'intèrfon i ella el va obrir. En veure que no pujava i sentir crits forts al vestíbul de l'edifici, va baixar corrents per veure què passava. En arribar, el va veure estès bocaterrosa, amb dos agents dels Mossos d'Esquadra al damunt, colpejant-lo mentre ell cridava, aterroritzat.

Amb por i una forta sensació de desorientació i impotència davant d'aquella violència gratuïta, la G. preguntava repetidament què passava i per quin motiu estaven tractant així el seu cunyat. Va intentar acostar-s'hi mentre explicava als agents que a dalt hi havia un nadó i que ell – que n'era el pare – venia a recollir-lo.

Lluny de respondre-li o tranquil·litzar-la, la van **colpejar i arraconar** contra la paret. Un dels agents la pressionava agafant-la pels braços i col·locant el seu cos i la seva cara a escassos centímetres d'ella. La G., intimidada per aquella proximitat física, li va demanar que se separés, i ell li va respondre: "**Sí, te estoy tocando, denúnciame**". Això va incrementar la sensació **d'indefensió i humiliació**. Mentrestant, el nadó plorava, sol, al domicili, i la G. va demanar que la deixessin pujar a buscar-lo, cosa a la qual es van negar.

Va ser llavors quan va sentir que es referien al seu cunyat com a "home marroquí" i va entendre que estaven sent víctimes d'un error policial, en el marc d'una actuació basada en el **perfilament racial**. La desconfiança i l'estigmatització racial la van fer sentir encara més vulnerable i indefensa com a família migrant. A mesura que el tracte es tornava més despectiu, es va sentir desbordada per la situació i per la discriminació implícita en les accions policials.

Finalment, tant la G. com el seu cunyat van ser **detinguts** i conduïts a dependències policials. Els agents van trucar a la mare del nadó per informar-la de la situació i li van dir que, fins que no arribés, el nadó quedava sota vigilància d'agents de policia que van romandre dins del domicili, malgrat no disposar de cap ordre d'entrada.

La preocupació principal de la G. era no poder recollir de l'escola les seves tres filles menors, ja que el seu marit treballava i tampoc no hi podia anar.

Tant la G. com el seu cunyat van romandre a dependències policials fins al dia següent, quan van ser conduïts als jutjats i **acusats** de sengles **delictes de resistència i atemptat a l'autoritat.** A més, dos agents van al·legar haver estat lesionats per la G. i el seu cunyat i reclamaven una indemnització.

L'advocat del torn d'ofici designats per a la seva defensa, en cap cas la va informar de la possibilitat de denunciar l'actuació policial. Li van recomanar **acceptar la culpabilitat** per obtenir una pena més baixa i sortir en llibertat de manera immediata, **sense informar-los** que podien sortir en llibertat igualment si no acceptaven, ni que aquesta acceptació els impediria denunciar posteriorment l'actuació policial i obtenir una investigació efectiva dels fets.

Davant d'aquesta situació, i en un context de **falta de garanties processals**, tant la G. com el seu cunyat van acceptar la culpabilitat sense opció d'explicar els fets viscuts davant del jutge i van sortir del jutjat amb una sentència ferma que els condemnava per atemptat a l'autoritat i per un delicte lleu de lesions a **quatre mesos** de presó, una multa de **100 euros** i el pagament d'indemnitzacions als agents de **150 i 294 euros**, respectivament.

La frustració i la impotència pel tracte rebut i per la manca d'informació sobre el procediment judicial els va causar un fort estrès emocional, i els va fer sentir totalment **indefensos i atrapats** en un sistema que no els permetia defensar-se adequadament. La manca d'oportunitat d'explicar la seva versió i denunciar els maltractaments va incrementar la por i la inseguretat, i va ser clau per acabar acceptant una conformitat clarament contrària als seus interessos.

Si bé, en no tenir antecedents penals, la pena de quatre mesos de presó quedava suspesa durant dos anys, la sentència comportava automàticament **la impossibilitat**

de regularitzar la seva situació administrativa, fet que va afectar profundament la vida de la G. i de la seva família. A conseqüència d'aquests fets, tot i portar tres anys a Catalunya, esforçant-se per subsistir, amb tres filles menors escolaritzades i sense incidents previs, veuen com la situació d'"irregularitat" es perpetua, amb la precarietat i les limitacions d'accés a drets que això implica.

El cas de la G. és paradigmàtic de les conseqüències d'un **racisme institucional** que impacta en les persones més vulnerables i que es tradueix en plans de seguretat que estigmatitzen i criminalitzen persones migrades; d'un funcionament del sistema judicial que afavoreix la impunitat dels maltractaments, i d'una Llei d'estrangeria que converteix l'accés a la plena ciutadania en una cursa d'obstacles sovint impossible de superar.

Actualment, la G. ha interposat un **incident de nul·litat** contra la sentència ferma, per haver-se dictat en una situació d'indefensió que suposa una vulneració del dret a la tutela judicial efectiva. També ha presentat una **queixa** a l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona per les mancances en l'assistència lletrada d'ofici, així com a l'Oficina per la No Discriminació de la Generalitat de Catalunya i a Afers Interns dels Mossos d'Esquadra, per la identificació per perfilament racial que va donar lloc a la violència institucional posterior.

3.2 Segueixen els maltractaments al CIE de Barcelona

Durant els darrers deu anys, des del Servei s'han atès casos de maltractaments al CIE de Barcelona. Aquest 2025 no n'ha estat una excepció, i aquesta persistència evidencia que el CIE és un **espai de no-dret**: no només perquè implica la privació de llibertat per motius estrictament administratius, vinculats a polítiques públiques de control de fronteres, **sinó també perquè no disposa de mecanismes reals i efectius de prevenció de la tortura.**

En els darrers anys, Irídia ha detectat múltiples **obstacles estructurals** en el procés de denúncia de maltractaments al CIE de Barcelona, que impedeixen a les persones internes accedir a la justícia en igualtat de condicions amb la resta de la població. Una de les principals dificultats és la impossibilitat pràctica de designar formalment advocades i procuradores, ja que les persones internes no poden fer una designació **apud acta** ni atorgar poders notarials mentre es troben privades de llibertat.

A aquesta situació s'hi afegeix el paper dels jutjats de guàrdia d'incidències, que reben i registren les qüestions relatives al CIE, incloses les denúncies per maltractaments. En nombroses ocasions, aquests jutjats no s'han considerat competents o no han acordat diligències urgents d'assegurament de prova.

El passat **1 d'abril de 2025**, l'E.H., intern al CIE de Barcelona, va sol·licitar un canvi de cel·la mitjançant el formulari corresponent. L'endemà, quan agents de la Policia Nacional el van anar a buscar per efectuar el canvi, l'E.H. els va dir que ja no li calia perquè

havia resolt el conflicte amb els companys de cel·la i preferia quedar-se on era. Els agents van intentar pressionar-lo perquè acceptés el canvi, però l'E.H. s'hi va negar.

Aquesta situació va donar lloc a una discussió en què, finalment, els agents van emmanillar l'E.H., el van treure de la cel·la i el van portar per la força a la sala de control del centre. Un cop allà, la discussió verbal entre l'E.H. i els agents va continuar fins que un dels agents el va començar a **colpejar al tòrax** i el va llançar a terra. A terra, encara **emmanillat i bocaterrosa**, l'E.H. va rebre més **cops de puny** per part dels agents, que se li van posar al damunt mentre **l'insultaven** i li cridaven a escassos centímetres de l'orella. Amb la intenció d'humiliar-lo, li van proferir expressions com "no eres nada" o "vas a dormir en el suelo".

Immediatament després, el van portar a la cel·la de separació preventiva i el van deixar en aïllament fins al dia següent. **L'aïllament com a forma de càstig** va aguditzar el sentiment de desprotecció i els impactes psicosocials de l'agressió, i li va generar incertesa i por per allò que li podia arribar a passar.

L'E.H. va patir lesions físiques derivades de l'agressió, recollides pel servei sanitari del CIE. Tanmateix, se li va negar l'accés als informes mèdics, que no es van poder obtenir fins que es va accedir a l'expedient judicial. A nivell psicològic, els fets van tenir un impacte traumàtic, agreujat per l'aïllament posterior com a càstig i per haver de conviure després amb els mateixos agents contra els quals havia interposat denúncia mentre continuava privat de llibertat. Tot i que la direcció del centre i el jutjat n'estaven informats, no es va prendre cap mesura per evitar aquesta situació, cosa que va reforçar la sensació d'indefensió i risc i va agreujar l'impacte psicològic i la revictimització.

En aquest cas, per primera vegada s'ha aconseguit que el jutjat d'instrucció prengui declaració al denunciant, malgrat que, després de la denúncia, s'havia programat incloure'l en un vol de deportació previst abans de la data de la declaració judicial. Així mateix, s'ha aconseguit que el metge forense el visiti i elabori un informe sobre els impactes físics i psicològics de l'agressió.

Fotografia: Valentina Lazo

Igualment, gràcies a la rapidesa en la interposició de la denúncia, s'ha aconseguit accedir a les imatges de videovigilància del CIE, prova essencial i que ha permès identificar els agents intervinents. Aquesta és una fita important, ja que, a causa del poc temps de custòdia de les imatges i de la manca de celeritat en la tramitació, en la resta de casos atesos per Irídia les imatges – o part d'aquestes – havien quedat esborrades abans que el jutjat acordés la diligència, i l'intern havia estat deportat abans que se li pogués prendre declaració com a testimoni-perjudicat.

Aquestes actuacions constitueixen un avenç significatiu respecte de pràctiques prèvies i han de servir de precedent per trencar el patró de deficiències estructurals en l'accés a la justícia de les persones internes al CIE.

Un cop practicades les diligències essencials, el **jutjat d'instrucció**, obviant completament la denúncia per delicte de tortura – sostinguda per la declaració de l'E.H., corroborada per les imatges de videovigilància i l'informe mèdico-forense –, ha decidit tramitar la denúncia pel procediment de **delicte lleu**. Irídia ha interposat recurs d'apel·lació davant l'Audiència Provincial de Barcelona contra aquesta decisió. A data de tancament de l'informe, el recurs es troba pendent de resolució.

3.3 Descontrol i violència per part d'agents de seguretat privada a l'espai públic

En els darrers anys, les **empreses de seguretat privada** han adquirit un paper cada vegada més rellevant en la gestió de la seguretat en espais públics. La presència de vigilants de seguretat privada és habitual en múltiples contextos – especialment al transport públic, però cada vegada més també a **l'espai públic** mitjançant dispositius de patrullatge, particularment en zones d'oci nocturn –. En moltes ocasions, aquests professionals fan ús de la força en l'exercici de les seves funcions.

L'externalització de serveis de seguretat per part de l'Administració, sovint amb l'objectiu de reduir costos, planteja diverses problemàtiques des de la perspectiva dels drets humans, com ara la dificultat d'establir mecanismes efectius de control públic, l'opacitat en les condicions de contractació de les empreses o la manca de formació específica del personal en matèria de drets humans i en els principis que han de regir l'ús de la força.

En aquest context, Irídia fa anys que acompanya persones que han estat víctimes de violència per part de personal de seguretat privada en tasques vinculades a la seguretat pública. Es tracta d'una realitat especialment preocupant, atès que la prohibició de la tortura i dels maltractaments és absoluta i s'aplica tant a funcionariat públics com a

altres persones que exerceixen funcions de seguretat pública, ja sigui per instigació, amb el consentiment o amb l'aquiescència de les autoritats i de l'administració pública.

Per tot això, resulta indispensable que l'Administració garanteixi mecanismes efectius de **control, supervisió i sanció** davant possibles casos de mala praxi en l'exercici de funcions de seguretat pública per part d'agents privats. Aquesta responsabilitat inclou també assegurar la **transparència** en la regulació de la seva actuació, en les **condicions de contractació** de les empreses i en els **protocols** que han de regir l'ús de la força.

El **16 de febrer de 2025**, de matinada, a l'exterior d'una discoteca del carrer Tuset de Barcelona, un grup de quatre nois va presenciar l'agressió a dos joves per part de vigilants de seguretat privada. Quan els quatre nois van recriminar aquesta actuació, els vigilants –tant de la pròpia discoteca com d'una altra empresa de seguretat privada que, segons s'indica, feia funcions a l'espai públic– els van conduir fins a un punt proper de l'avinguda Diagonal, on els van agredir de manera molt violenta.

Sis vigilants de seguretat van **colpejar** els quatre nois de manera reiterada, amb cops de puny –principalment a la cara– i amb **defenses extensibles** al tronc superior i **al cap**. També van fer servir **esprai de defensa** al rostre d'un dels nois. Tots quatre van patir lesions molt greus i dolor intens, i un d'ells va perdre parcialment la consciència fins a la intervenció dels Mossos d'Esquadra al lloc dels fets. Part de l'agressió va quedar enregistrada en vídeo, tot i que un dels vigilants va intentar impedir-ne la gravació.

L'agressió va causar **lesions greus**, algunes de les quals van requerir intervencions quirúrgiques, i ha deixat seqüeles visibles. També ha tingut **impactes psicosocials** profunds i ha generat una forta sensació d'inseguretat, fins al punt de modificar hàbits quotidians.

El cas es troba actualment **judicialitzat** i la investigació continua en fase d'instrucció, amb diligències en curs per esclarir els fets i determinar les responsabilitats corresponents. Es preveu que la investigació sigui llarga i complexa, atès que hi ha diversos investigats i múltiples testimonis i víctimes. Així mateix, serà necessari analitzar de manera exhaustiva l'ús de la força emprat i la utilització d'armament reglamentari –com ara defenses extensibles o esprai de defensa– per part dels vigilants de seguretat.

Aquest cas se suma als casos de violència institucional per part d'agents de seguretat privada al transport públic, que continuen sent atesos pel servei. A més, és especialment preocupant pel **nivell de violència** emprat i perquè, si bé es troba sota investigació judicial, **no consta** que, ni per part de les empreses de seguretat privada ni per part de la Direcció General d'Administració de Seguretat –competent en matèria d'empreses de seguretat privada–, **s'hagi pres cap mesura cautelar o sancionadora** contra els vigilants intervinents.

Tampoc consta que la Direcció General d'Administració de Seguretat hagi adoptat mesures per esclarir per quin motiu alguns d'aquests vigilants duien a terme tasques de vigilància a l'espai públic, més enllà del control d'accés dels locals d'oci nocturn, ni mesures per evitar que fets com aquest es tornin a repetir.

3.4 Policia local: violència institucional i manca de supervisió efectiva

Des d'Irídia fa anys que s'atenen casos de violència policial exercida per agents de **policies locals**. Una part important d'aquests casos presenta elements de discriminació racista, que es manifesta a través de comentaris i actuacions que fan palès un component discriminatori intrínsec en les intervencions.

Així mateix, es destaca que la majoria de policies locals **no disposen de protocols** específics sobre l'ús de la força ni de normativa pròpia que desenvolupi els criteris que regeixen l'actuació policial, més enllà del marc general establert per la Llei orgànica de forces i cossos de seguretat. Aquest buit dificulta els mecanismes de control, supervisió i rendició de comptes.

El **control i la supervisió** de les policies locals depenen, en primer lloc, del superior jeràrquic del cos i, en última instància, del màxim càrrec de la corporació municipal, és a dir, de l'alcalde o alcaldessa. **Aquesta configuració institucional evidencia la vinculació directa entre els mecanismes de control, el mateix cos policial i el seu màxim responsable polític, i fa molt difícil l'existència d'un control extern o mínimament independent.**

En alguns casos s'estableixen convenis amb el Cos de Mossos d'Esquadra perquè sigui la Comissaria d'Afers Interns qui assumeixi les investigacions, però no hi ha cap norma que ho faci obligatori. Això implica que no existeix un òrgan tècnic especialitzat i independent encarregat específicament de supervisar l'actuació dels agents de policies locals, fet que compromet les garanties d'independència, transparència i rendició de comptes en la investigació i control de possibles irregularitats.

Un cas paradigmàtic de violència policial per part d'agents de la policia local és el de **l'I.B**. El **24 d'octubre de 2022**, de matinada, l'I.B. sortia d'una discoteca de Cornellà de Llobregat amb un amic quan diversos agents de la policia local de Cornellà els van aturar per identificar-los. En preguntar-ne el motiu, un dels agents va respondre: "**Moro de mierda**, ¿tú no eres de por ahí? Vete a tomar por culo que **te voy a reventar la cabeza**". Tot seguit, juntament amb altres agents, van **colpejar** l'I.B. a la boca i li van provocar, entre d'altres lesions, la pèrdua d'una peça dental.

Quan els agents van veure que l'I.B. intentava gravar els fets, li van **prendre el telèfon**, el van continuar agredint i van esborrar el vídeo, que posteriorment va poder recuperar. Paral·lelament, altres agents van retenir el seu amic per impedir que enregistrés l'actuació. Els agents van abandonar el lloc deixant l'I.B. a terra, lesionat.

Els fets van tenir lloc en **presència del superior jeràrquic** de l'operatiu, que no va intervenir en cap moment per impedir l'agressió, els insults racistes ni la intervenció il·legal del telèfon de l'I.B.

A mes de les lesions i impactes psicosocials que I.B. va patir per l'agressió, tres anys després el seu benestar emocional continua condicionat per la manca de justícia

causada per la lentitut del proceidment judicial i la **falta de rendició de comptes** o reparació per part de l'adminsitració responsable, en aquest cas, **l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat.**

Els fets han estat investigats pel **Jutjat d'Instrucció núm. 4** de Cornellà de Llobregat. En el marc d'aquesta investigació, l'I.B. va poder declarar davant el jutjat i exposar tant el relat dels fets com els impactes personals i psicològics soferts; aquesta compareixença ha constituït una primera passa en el seu procés de recerca de justícia.

Pel que fa al control de l'actuació policial, l'òrgan judicial va requerir a l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat l'aportació dels protocols d'ús de la força. L'administració va manifestar que no en disposava, fet que evidencia les **dificultats estructurals** de supervisió de les actuacions policials. La resposta de l'Ajuntament es va aportar mesos després del requeriment judicial, fet que va generar una major dilació del procediment.

Així mateix, l'Ajuntament de Cornellà no s'ha interessat en cap moment per l'estat de l'I.B., ni ha adoptat mesures cautelars disciplinàries contra els agents implicats, ni mesures per evitar que fets com aquests es tornin a repetir.

Malauradament, aquesta resposta per part de l'administració competent no és exclusiva d'aquest cas, sinó que és la resposta amb què es troben les víctimes en la majoria de casos de violència policial per part d'agents de policies locals.

Aquest 2025 s'ha confirmat que, finalment, després de tres anys d'instrucció, els agents denunciats seran jutjats. Tot i la lentitud del procediment —que constitueix un obstacle per a una reparació efectiva—, el recorregut judicial posa de manifest la importància de **la denúncia** com a eina per **combatre la impunitat** en casos de maltractaments i racisme policial.

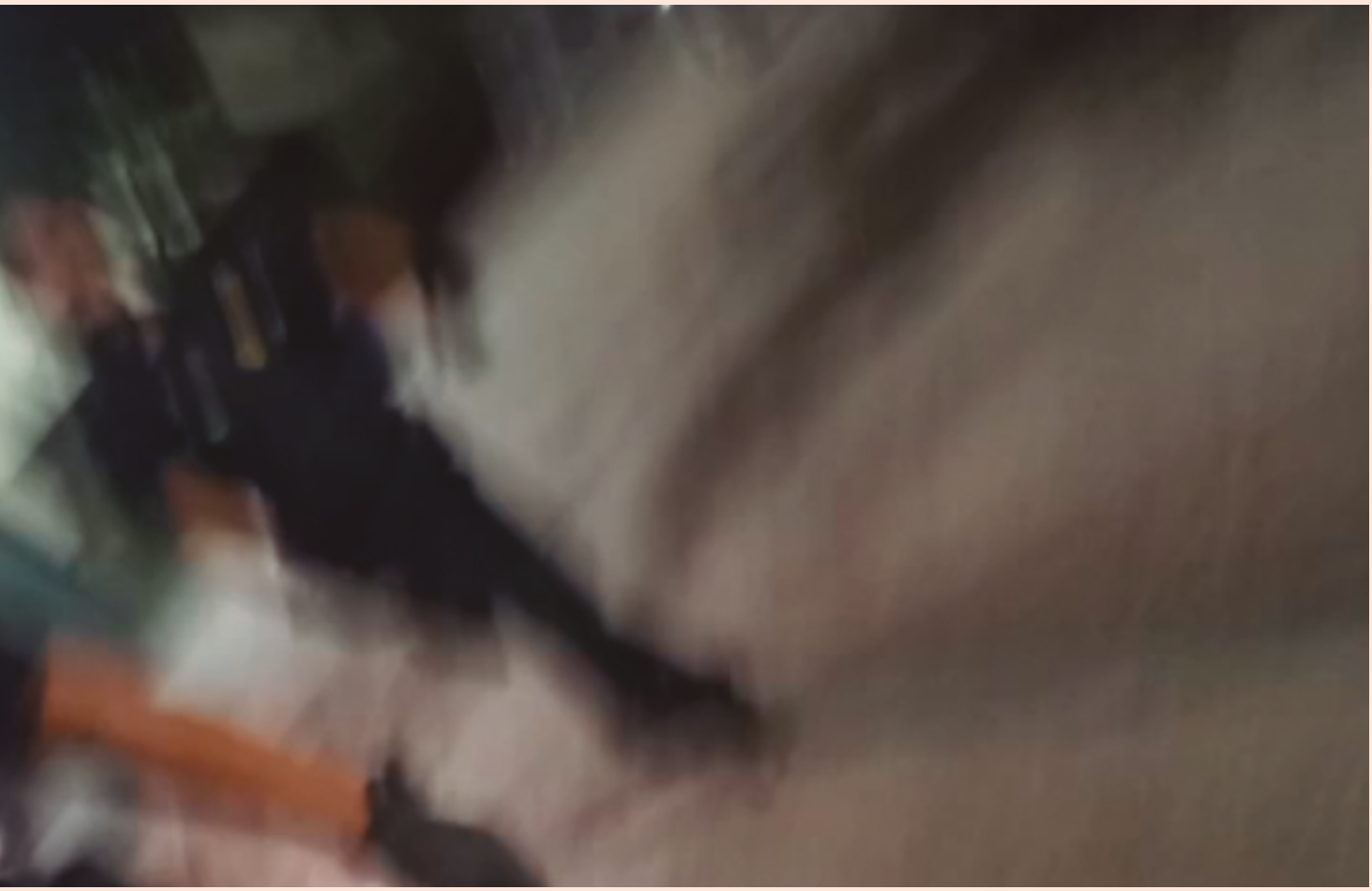

Captura vídeo agressió policial

3.5 Gas pebre contra la mobilització social

L'**octubre de 2025**, els Mossos d'Esquadra van fer ús de gas d'Oleoresina Capsicum (OC), conegut com a **gas pebre**, en diverses concentracions i jornades de protesta contra el genocidi perpetrat per l'Estat d'Israel a Palestina, inclosa la del 15 d'octubre, en context de **vaga general.**

En aquest marc, a l'estació de Sants es va dur a terme una **acció no-violenta** per denunciar que, malgrat el genocidi en curs, equips israelians continuaven participant en esdeveniments esportius. Atès que els jugadors de l'equip israelià Hapoel Jerusalem s'allotjaven a l'hotel de l'estació de Sants, i per evitar que en poguessin sortir i disputar el partit contra el Baxi Manresa, prop de 100 persones es van asseure a la rampa de l'estació. L'hotel es trobava a centenars de metres d'on eren les persones assegudes, en actitud pacífica, i hi havia un cordó policial que n'impedia el pas.

Tot i que cap de les persones assegudes va fer cap gest violent ni es va intentar en cap moment trencar el cordó policial, diversos agents de la Brigada Mòbil, sense previ avís ni circumstàncies habilitants, **van ruixar amb gas pebre** les persones concentrades en reiterades ocasions, a menys d'un metre i **directament a la cara** i al cap. Al mateix temps, per la part del darrere, alguns agents van iniciar la maniobra d'arrenca-cebes i van colpejar amb els bastons policials algunes de les persones que s'aixecaven.

El núvol de gas va afectar les persones concentrades, vianants que es trobaven a l'entorn de l'estació, manifestants que s'estaven congregant per a la convocatòria de la tarda i, fins i tot, els mateixos agents actuants.

Com a conseqüència de l'actuació policial, **unes 40 persones** van haver de ser ateses pel personal sanitari desplegat a la zona. La majoria van rebre atenció per irritacions oculars i pèrdua momentània de visió. En alguns casos, les afectacions van incloure **lesions** cutànies, broncoespasmes, dificultats respiratòries, inflamació ocular, migranyes i sensació de fatiga que es va prolongar durant diverses setmanes.

Els fets van ser enregistrats per persones observadores de la Plataforma Som Defensores, que també van presenciar com **el cap del dispositiu** sobre el terreny, posteriorment, retreia als agents actuants haver fet ús del gas pebre.

Davant d'aquests fets, diverses organitzacions[8] van decidir iniciar una campanya de denúncia i, sota la coordinació jurídica d'Irídia, Alerta Solidària, la CGT, La Intersindical i la IAC van interposar una **querella col·lectiva** contra els agents per diversos delictes, entre els quals, lesions i delictes contra els drets individuals. En total, **sis persones van ser-ne querellants**, entre elles una **fotoperiodista** que cobria els fets – representada per Irídia –, que es va veure afectada pel gas i va haver de deixar de treballar.

Dos dies després, la jutgessa substituta del **Jutjat d'Instrucció núm. 6** de Barcelona va **inadmetre la querella** sense practicar cap diligència d'instrucció. La resolució es va notificar a principis de gener i va ser recorreguda davant l'Audiència Provincial per les acusacions. A data de tancament del present informe, el recurs d'apel·lació ha estat admès a tràmit i s'està a l'espera de resolució per part de l'Audiència.

8 Les organitzacions impulsores de la iniciativa van ser les següents: Alerta Solidària; CGT Catalunya; Coalició Prou Complicitat amb Israel (CPCI); Confederació Sindical d'Habitatge de Catalunya (COSHAC); Coordinadora Obrera Sindical (COS); IAC; Irídia – Centre per la Defensa dels Drets Humans; La Intersindical; Plataforma Antirepressiva de Barcelona (PAB), i Sindicat de Llogateres de Catalunya.

Irídia, al seu torn, el 16 d'octubre va sol·licitar accés al Protocol d'utilització de gas OC i CS del Cos de Mossos d'Esquadra (**PIT 13**), atenent la petició de transparència i rendició de comptes sobre les actuacions policials acordada pel Parlament de Catalunya l'any 2022. El Departament d'Interior va respondre lliurant una fitxa tècnica del gas pebre, però, a data de tancament de l'informe, no ha fet públic el protocol, al·legant que està "en revisió". Irídia ha acudit a la Comissió de Garantia d'Accés a la Informació Pública per fer efectiu el dret de la ciutadania a accedir a informació d'interès públic i per fer valer l'acord parlamentari de desembre de 2022.

3.6 Els tractes cruels, inhumans o degradants no són amnistiables

L'entrada en vigor de la **Llei orgànica 1/2024**, de 10 de juny, **d'Amnistia** per a la normalització institucional, política i social a Catalunya, l'11 de juny de 2024, tenia per objecte amnistiar determinats fets tipificats com a infraccions de naturalesa penal, administrativa o comptable, comesos entre l'1 de novembre de 2011 i el 13 de novembre de 2023, en el context del denominat procés independentista.

L'aplicació d'aquesta norma **no ha estat homogènia**, sinó que ha variat en funció de la persona beneficiària de l'amnistia. En concret, en els supòsits relatius a maltractaments perpetrats per forces i cossos de seguretat de l'Estat, s'ha constatat una aplicació automàtica de l'amnistia per part de jutjats i tribunals, que ha comportat la impunitat d'aquests fets.

Durant el 2025, l'Audiència Provincial de Barcelona ha confirmat, en la majoria de casos, l'aplicació de l'amnistia a agents investigats o acusats per delictes que constitueixen tractes cruels, inhumans o degradants. Aquesta aplicació s'ha produït en un sentit **contrari a la doctrina del Tribunal Europeu de Drets Humans**, que estableix que en cap cas es poden amnistiar conductes qualificables com a tortura o com a tracte inhumà o degradant. A data de tancament d'aquest informe, algunes d'aquestes resolucions es troben encara pendents de recurs davant el Tribunal Suprem i el Tribunal Constitucional.

Tanmateix, aquest 2025 Irídia ha aconseguit trencar l'hegemonia interpretativa basada en l'aplicació automàtica de la Llei d'amnistia, establint un **precedent essencial** per a l'aplicació del dret internacional dels drets humans per part dels tribunals de l'Estat espanyol.

Es tracta del cas de la **T.S.**, que va ser agredit a Barcelona durant les protestes i mobilitzacions motivades per la sentència del Tribunal Suprem de 2019. Els fets es van produir en un context general de mobilitzacions a la ciutat, però en un lloc allunyat de les zones on s'estaven desenvolupant protestes o concentracions; per tant, no concorria cap situació concreta que justifiqués l'ús de la força ni de projectils de **foam.**

Davant la impossibilitat d'identificar –després de més de 5 anys d'investigació judicial– els agents concrets dels Mossos d'Esquadra que li van disparar fins a dues

vegades projectils de **foam** per l'esquena i que posteriorment el van agredir mentre es trobava ferit en un portal, el procediment va continuar contra el **superior jeràrquic** de l'operatiu, com a responsable de la conducta dels seus subordinats, que ell mateix va autoritzar i no va impedir.

Just en el moment de formular l'acusació contra l'agent dels Mossos d'Esquadra per les lesions i per un delicte contra la integritat moral, el **jutjat d'instrucció 4 de Barcelona** va acordar l'arxivament de la causa per aplicació de la Llei d'amnistia, a proposta del Ministeri Fiscal i amb l'adhesió de l'advocat de la Generalitat de Catalunya, que representava l'agent.

Després de més de cinc anys esperant justícia, el tancament del procediment judicial va tenir un impacte greu en la T.S: va generar revictimització, sensació d'impunitat, desconfiança en les institucions i una intensificació dels impactes psicològics de l'agressió i de les seves conseqüències.

Aquest 2025 Irídia ha interposat recurs d'apel·lació contra aquesta decisió i, finalment, **l'Audiència Provincial de Barcelona** ha acordat revocar l'aplicació de la Llei d'amnistia. Aquesta resolució permet la continuació del procediment penal i portar a judici el superior jeràrquic i cap de l'operatiu.

A més, es tracta d'una resolució essencial, que cita doctrina del Tribunal Constitucional i del Tribunal Europeu de Drets Humans i **recorda l'obligació de l'Estat** de dur a terme una investigació exhaustiva i efectiva davant indicis de possibles tortures o tractes inhumans o degradants, així com d'enjudiciar-ne els responsables. En aquest sentit, la resolució declara que **no es pot aplicar l'amnistia** de manera **automàtica**: és necessària la celebració de judici per determinar si els fets són constitutius d'un tracte cruel, inhumà o degradant, i recorda que el TEDH ja ha establert que, en tal cas, es tracta de conductes no amnistiables.

Captura vídeo ús gas pebre

04

4. Bones pràctiques

Diligències d'investigació preprocessals dutes a terme per la Secció Especialitzada en Drets Humans i Memòria Democràtica de la Fiscalia Provincial de Barcelona

Al llarg de 2025, **la Secció Especialitzada en Drets Humans i Memòria Democràtica de la Fiscalia Provincial de Barcelona** – secció especialitzada creada arran de la Llei de Memòria Democràtica – ha dut a terme una investigació preprocessal en el marc de la denúncia interposada per Blanca Serra i Puig el 20 de novembre de 2024, amb acompanyament d'Irídia i el suport d'Òmnium Cultural i l'Organització Mundial Contra la Tortura (OMCT).

Es tracta d'una denúncia per les tortures a què ella i la seva germana Eva Serra i Puig – companya de militància política i de repressió, traspassada el 3 de juliol de 2018 – van ser sotmeses durant el febrer de 1977, juliol de 1980, desembre de 1981 i març de 1982, a les dependències policials de Via Laietana, 43, a la ciutat de Barcelona, així com a la Direcció General de Seguretat (DGS) de Madrid.

Es tracta de la primera investigació per tortures durant el franquisme i la transició a Via Laietana, 43, i la primera que duu a terme aquesta secció especialitzada de la fiscalia. A data de tancament d'aquest informe, només es té coneixement de dues diligències practicades directament amb Blanca Serra i Puig. La primera ha consistit en la seva declaració com a perjudicada, fet que pot considerar-se una fita històrica. La segona va consistir en un reconeixement mèdic per part de l'IMLCFC, amb la finalitat de contrastar i validar l'aplicació del Protocol d'Istanbul presentat per Irídia juntament amb la denúncia i elaborat pel Centre Sira.

Si bé aquestes dues diligències preprocessals constitueixen una bona pràctica institucional, caldrà valorar, un cop es tanqui el procediment d'investigació fiscal, si s'han practicat totes les diligències essencials per esclarir els fets i identificar-ne els responsables i si, en cas que es conclogui que hi ha indicis de criminalitat, es procedeix a la judicialització mitjançant la formulació de la corresponent denúncia o querella per part de la Fiscalia.

Bona pràctica en l'accés a la justícia i a l'assistència lletrada per a persones denunciants de violència institucional

El **Jutjat d'Instrucció núm. 7 de Barcelona**, en un dels casos atesos pel Servei, ha notificat per correu electrònic a les persones denunciants quins són els seus drets com a víctimes perjudicades, facilitant el procediment per sol·licitar advocat i procurador d'ofici i informant-les de les diligències practicades en fase d'instrucció. En el mateix document, sol·licita a l'IMLCFC que faciliti al jutjat dia i hora per a la citació i exploració de la persona denunciant.

Es tracta d'una bona pràctica, atès que no és l'actuació habitual dels jutjats en aquest tipus de casos i assegura el dret d'accés a la justícia de les persones denunciants tenint en compte les seves necessitats.

Precedent jurisprudencial rellevant sobre el Protocol d'Istanbul com a diligència essencial

La **Secció 9a de l'Audiència Provincial de Barcelona** ha acordat la reobertura d'un procediment penal en què s'investiguen uns fets que podrien ser constitutius de tortura i/o maltractaments, en considerar que la investigació no havia estat efectiva ni suficient perquè no s'havia practicat el Protocol d'Istanbul. La Sala, en una resolució esclaridora i detallada, argumenta que el Protocol d'Istanbul és l'eina idònia per avaluar tortures i maltractaments que no deixen lesions físiques, atès que preveu mètodes exhaustius per valorar l'impacte emocional i psicològic en les víctimes.

Avenços en l'adaptació del manual d'avaluació de la tortura i els maltractaments als estàndards del Protocol d'Istanbul per part de l'IMLCFC

L'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya ha creat un **grup de treball**, coordinat per la metgessa forense Elena Cano, de la Unitat de Valoració Forense de Víctimes de Tràfic d'Éssers Humans, per elaborar una proposta de revisió del protocol de l'IMLCFC en relació amb l'avaluació de la tortura i els maltractaments, amb especial referència al Protocol d'Istanbul.

Es tracta d'una mesura essencial, atès que el manual vigent des de 2016 no complia els estàndards internacionals establerts pel Protocol d'Istanbul – actualitzat el 2022 – i no estava sent degudament implementat pels metges forenses en les exploracions.

Millores en la formació de la judicatura i de l'Administració de justícia sobre estàndards de drets humans i prevenció de la tortura

El **Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada** (CEJFE) ha introduït millores en el pla formatiu per a 2026, incorporant una formació per a la judicatura en relació amb el tracte de col·lectius vulnerables en el procés penal, incloses les persones que hagin pogut ser objecte de maltractament físic o psíquic durant períodes de detenció.

Així mateix, s'ha incorporat una formació per als cossos generals de l'administració de justícia sobre drets humans i administració de justícia. Finalment, s'ha inclòs la citació i una breu explicació del Protocol de Minnesota en tots els cursos de formació bàsica – inclòs el mòdul de drets humans – adreçats al personal penitenciari.

Implementació de dues mesures en l'àmbit penitenciari per assegurar la prova i l'acompanyament psicojurídic en denúncies per maltractaments

Aquest 2025 s'ha establert un procediment més àgil per a la **custòdia d'imatges** de càmeres a través de la UCRE (Unitat de Comunicació i Relacions Externes de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima).

A més, s'ha acceptat – després d'anys de peticions per part d'entitats de drets humans – **l'entrada de psicòlogues externes** als centres penitenciaris. Tot i que és una mesura insuficient, ja que les psicòlogues no poden entrar soles i han d'anar acompanyades de l'advocada designada del cas, representa un canvi important en autoritzar aquest acompanyament psicosocial, perquè permetrà recollir els impactes psicosocials de la violència institucional en context de presó.

05

5. Recomanacions

A continuació es recullen les recomanacions, agrupades per àmbits. **Abreviatures de competència:**

EST = estatal · **CAT** = Catalunya · **LOC** = local/municipal

Racisme i discriminació

1 LOC CAT EST

Incorporar i implementar, en les aturades, identificacions i registres de persones per part dels cossos policials, un sistema de formularis que es lliurin a la persona afectada i a l'òrgan competent, on constin: els agents actuants, la justificació clara i motivada de l'actuació, el resultat i la condició ètnico-racial percebuda per l'agent i l'autopercebuda per la persona afectada, d'acord amb els principis de consentiment informat i confidencialitat.

2 LOC CAT EST

Un cop implementats els formularis, dur a terme una auditoria externa –realitzada per persones expertes i amb la participació d'entitats i organitzacions de drets humans i antiracistes– per analitzar-ne els resultats de manera territorialitzada i introduir els canvis necessaris si s'evidencia selectivitat per perfil ètnico-racial.

3 EST

Modificar la Llei d'estrangeria per suprimir l'existència dels Centres d'Internament d'Estrangers (CIE) i posar fi a la privació de llibertat de mitjana durada com a mesura cautelar en casos d'expulsió o sanció.

Mentre no se suprimeixin els CIE, aprovar una llei reguladora del control judicial dels CIE que reguli procediments, terminis i vies de recurs, per garantir la tutela judicial efectiva de les persones internades.

Revertir les greus deficiències en l'assistència sanitària a les persones internes al CIE de Barcelona (com la manca de servei mèdic 24 h o la manca d'història clínica digital). El servei sanitari –actualment externalitzat pel Ministeri de l'Interior a una empresa privada– ha de passar a ser gestionat pel sistema públic de salut i, en el cas del CIE de la Zona Franca, pel Servei Català de la Salut, per garantir el dret a la salut en igualtat de condicions amb la resta de la població.

4 EST

Derogar les "Normes d'actuació en les repatriacions i en els trasllats de detinguts per via aèria o marítima" que permeten tant la sedació forçosa com la col·locació de corretges i camises de força per deportar una persona.

5 EST Eliminar la disposició addicional de la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana, relativa a les expulsions sumàries i col·lectives, conegudes com a "devolucions en calent", contràries al dret internacional.

Ús de la força

Dels cossos policials

6 LOC CAT EST Publicar dades desagregades relatives als procediments judicials o disciplinaris interns iniciats contra agents policials per presumpta comissió de delictes contra la integritat moral, tortura, delictes contra la llibertat i indemnitat sexual, lesions i/o detenció il·legal; així com el nombre de queixes, denúncies, condemnes, sancions i la tipologia de les sancions.

7 LOC CAT EST Publicar els protocols d'ús de la força de tots els cossos policials, en l'extensió necessària perquè la ciutadania pugui conèixer i fiscalitzar-ne l'ús. Concretament, a Catalunya, fer públic el Protocol intern de treball d'utilització del gas OC i CS i mantenir d'accés públic la resta de protocols interns i instruccions.

8 LOC CAT Elaborar un informe sobre les armes i eines d'ús policial utilitzades per les diferents policies locals de Catalunya: data i procés d'incorporació, protocols d'ús i òrgans encarregats de la supervisió. Publicar i harmonitzar les instruccions o protocols interns per assegurar que compleixen els estàndards internacionals de drets humans i les indicacions dels respectius fabricants.

9 CAT Dotar de càmeres de videogravació tots els turismes logotipats de seguretat ciutadana, els vehicles de trasllat de persones detingudes de l'Àrea Regional de Recursos Operatius i de la Brigada Mòbil, i les furgonetes de l'àrea penitenciària. Garantir que la càmera enfoqui la zona on se situen les persones detingudes i s'activi automàticament quan algú s'hi assegui. Garantir també que els enregistraments es canalitzin mitjançant un sistema intern tancat al qual no tinguin accés els agents, i que es custodiïn durant el termini legalment establert.

10 EST Prohibir l'ús de bales de goma i de totes les tipologies de projectils de *foam* per part de totes les forces i cossos de seguretat. Realitzar una avaluació de l'impacte ocasionat i activar mesures reparadores per a les persones afectades.

11 CAT En el cas dels Mossos d'Esquadra, mentre no es prohibeixi totalment l'ús de projectils de *foam*, modificar el protocol d'utilització de les llançadores de 40 mm i dels seus projectils eliminant el projectil SIR-X com a munició prevista.

12 CAT Retirar els extintors de gas OC com a eina de la Brigada Mòbil i de l'Àrea Regional de Recursos Operatius, i d'aquells altres cossos que en disposin. Prohibir que cap irritant químic s'utilitzi en situacions de resistència passiva, en espais tancats o sense ventilació, o quan no es pugui garantir una via de sortida.

13 LOC CAT

Modificar la Instrucció 4/2018 del Cos de Mossos d'Esquadra sobre l'ús de pistoles Taser (Dispositius Conductors d'Energia, DCE) i la seva transposició a les policies locals mitjançant la Resolució INT/2789/2018, a fi de complir les garanties de protecció dels drets humans establertes per la normativa internacional i les recomanacions derivades de la comissió creada al Parlament de Catalunya i del Síndic de Greuges. En concret: limitar el nombre màxim de descàrregues, restringir l'ús als supòsits de risc de lesions molt greus, i prohibir-ne l'ús contra persones en crisi de salut mental (estat d'agitació) i contra menors d'edat.

14 LOC CAT EST

Garantir la identificació 360° a l'uniforme de tots els agents policials amb funcions d'ordre públic (antiavalots) estatals, autonòmics i municipals, amb un número d'identificació fàcilment recordable, visible i situat al davant i al darrere de les peces visibles i als laterals del casc. Establir mecanismes perquè aquesta identificació sigui visible en totes les situacions i en totes les armilles, i sancionar-ne degudament l'incompliment.

Dels agents de seguretat privada

15 CAT

Promoure una investigació sobre empreses o persones que es dediquen a expulsar de manera extrajudicial persones que viuen en un domicili sense títol habilitant, generant situacions potencials de coacció o amenaces.

16 CAT

Dur a terme una auditoria sobre els plans de prevenció de delictes i infraccions (*compliance*) de les empreses de seguretat privada contractades per l'administració pública o que actuen a l'espai públic en zones d'oci nocturn a Catalunya. L'auditoria ha d'incloure també el funcionament de les investigacions internes dutes a terme per la Direcció General d'Administració de Seguretat en denúncies de mala praxi i/o actuacions indiciàries de delicte, i quants expedients sancionadors han acabat amb sanció i per quines infraccions.

17 LOC CAT

Fer públiques i revisar les peticions i normes d'ús de les armes menys letals del personal de seguretat privada, amb l'objectiu d'avaluar-ne la necessitat i garantir que el seu ús s'adeqüi plenament a les normes internacionals de drets humans.

Del funcionariat presons

18 CAT EST

Establir un mecanisme específic de denúncia de delictes contra la integritat moral, tortura, delictes contra la llibertat i indemnitat sexual i/o lesions comeses per un funcionari públic – a instigació seva o amb el seu consentiment o aquiescència – davant del servei d'inspecció penitenciària, accessible per a persones preses i famílies i per a entitats de defensa dels drets humans, amb garanties i celeritat suficients per preservar la prova.

19 CAT EST

Reformar el Reglament penitenciari per actualitzar el sistema de presons: eliminar l'aïllament com a règim de vida en el primer grau penitenciari i prohibir sancions d'aïllament superiors a quinze dies. Incorporar recomanacions internacionals sobre contencions mecàniques, tant en l'àmbit penitenciari com mèdic, amb l'objectiu d'avançar cap a un model de contencions zero.

20 CAT

Derogar la recent modificació del Decret legislatiu 1/1997 en l'apartat que reconeix, com a agent de l'autoritat, el personal funcionari i el personal directiu dels centres penitenciaris que exerceixen funcions de règim interior i de rehabilitació.

Repressió política

Infiltració i ciberespionatge

21 EST

Modificar la Llei orgànica 2/1986, de forces i cossos de seguretat, i altres lleis que regulen policies autonòmiques, per incorporar la prohibició expressa dels "agents d'intel·ligència" amb identitat fictícia en la prevenció d'actes delictius que no s'emmarquin en els supòsits de delinqüència organitzada i lluita antiterrorista establerts a l'article 282 bis de la LECrim.

22 EST

Reformar la Llei 9/1968, de 5 d'abril, sobre secrets oficials; la Llei 11/2002, de 6 de maig, reguladora del Centre Nacional d'Intel·ligència (CNI), i la Llei 2/2002, de 6 de maig, reguladora del control judicial previ del CNI, adoptant un marc jurídic sobre la tasca d'intel·ligència que respecti els principis de legalitat, fi legítim, necessitat, proporcionalitat, autoritat competent, tutela judicial efectiva, notificació a l'usuari, transparència, supervisió pública, seguretat, certificació i adequació tècnica.

23 CAT EST

Implementar la prohibició de compra i ús de metodologies o tècniques d'espionatge invasives mitjançant programari espia com Pegasus, Candiru o d'altres similars, en tots els cossos policials i el CNI, seguint les salvaguardes mínimes estipulades per la Comissió de Venècia a l'informe del 13 de desembre de 2024 sobre regulació del programari espia d'acord amb l'estat de dret i els drets humans. Cessar immediatament qualsevol operació amb aquestes metodologies o sistemes.

24 EST

Desclassificar la informació reservada relativa a l'ús de Pegasus i a infiltracions policials per tal que s'investiguin de manera independent, efectiva i exhaustiva tots els casos d'espionatge i infiltració policial a l'Estat espanyol, a fi de conèixer-ne l'abast real.

Legislació regressiva

25 EST

Derogar els preceptes de la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana, que atempten contra la llibertat d'expressió i de reunió. Concretament, eliminar:

- la infracció lleu per "faltes de respecte" als agents (art. 37.4), i limitar la desobediència i la resistència (art. 36.6) a una infracció lleu basada en criteris objectivables;
- les infraccions per publicar imatges de forces i cossos de seguretat (art. 36.23);
- la presumpció de veracitat atorgada a les declaracions dels agents de l'autoritat (art. 52) en els articles que afecten directament drets fonamentals.

26 EST

Establir criteris clars i detallats sobre els registres corporals a la via pública (art. 20) i desenvolupar un protocol específic per a registres a persones trans i altres dissidències de gènere. Garantir la protecció de manifestacions espontànies sense comunicació prèvia.

27 EST

Modificar la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, en relació amb qüestions que limiten la llibertat d'expressió i el dret de reunió. En particular:

- derogar els articles 490 i 491 (calúmnies i injúries a la Corona), l'article 525 (ofenses als sentiments religiosos) i l'article 578 (enaltiment del terrorisme), per evitar penalitzar expressions que no representin apologia de l'odi, la discriminació o la violència;
- modificar els articles 570 i 573 per evitar que el dret de reunió, la desobediència civil i la lluita no-violenta es considerin terrorisme o criminalitat organitzada, i ajustar-ne la definició als estàndards internacionals establerts per la Directiva (UE) 2017/541.

Investigacions efectives i exhaustives

Medicina Legal i Forense

28 CAT

Establir un protocol comú per a tots els Centres d'Urgències d'Atenció Primària (CUAP) de Catalunya per a l'atenció a persones detingudes, seguint els estàndards del Protocol d'Istanbul. Incloure en els programes formatius per a tot el personal sanitari dels CUAP formació sobre prevenció i documentació de la tortura i els maltractaments.

29 CAT

Crear, a l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya, una unitat específica per delictes de maltractaments i tortures, tal com ja existeix una unitat específica per a víctimes de tracta.

30 CAT EST

Garantir que, en casos de morts sota custòdia (en centres penitenciaris, detencions o dependències policials), l'autòpsia es faci de conformitat amb el Protocol de Minnesota (2016), sobre investigació de morts potencialment il·lícites. Assegurar que les persones responsables de centres penitenciaris i de detenció rebin formació específica per aplicar les indicacions del Protocol, inclosa la comunicació amb familiars.

Advocacia

30 CAT EST

Crear un torn d'ofici específic de violència institucional, amb professionals especialitzats, per atendre casos amb resultat de mort, tortura, atacs a la integritat moral, lesions, agressions o atacs a la llibertat sexual, detenció il·legal, discriminació i/o ús excessiu de la força presumptament comesos per personal encarregat de fer complir la llei o per seguretat privada en funcions públiques, a instigació seva o amb el seu consentiment o aquiescència.

31 CAT EST

Introduir programes de formació contínua sobre detecció i prevenció de la tortura i el maltractament, incloent-hi perspectiva psicosocial en l'exercici professional, Protocol d'Istanbul i altra normativa i recomanacions internacionals.

32 CAT EST

Ampliar l'assistència lletrada del torn d'ofici i d'assistència a la persona detinguda als espais de privació de llibertat (com centres penitenciaris), assignant professionals dins del torn penitenciari per protegir drets fonamentals, especialment en casos de regressió de grau o quan s'adoptin mesures d'aïllament.

Unitats d'Afers interns

33 LOC CAT EST

Revisar mecanismes i funcionament de les unitats o comissaries d'Afers Interns de les forces i cossos de seguretat. És imprescindible que estiguin integrades per personal format adequadament en drets humans i que disposin d'un grau d'autonomia i d'una posició jeràrquica reforçada, per garantir una tasca independent i diligent.

Ministeri Fiscal

34 CAT EST

Crear una Fiscalia especialitzada en violència institucional dins de la Fiscalia General de l'Estat, amb l'objectiu de supervisar i investigar vulneracions de drets humans comeses per personal funcionari encarregat de fer complir la llei o per seguretat privada en funcions públiques, garantint activament els drets de les víctimes (mort, tortura, integritat moral, lesions, atacs a la llibertat sexual, detenció il·legal, discriminació i/o ús excessiu de la força).

35 EST

Dictar, per part de la Fiscalia General de l'Estat, una instrucció dirigida als fiscals i les fiscals amb un mandat clar d'exercir de manera proactiva les funcions de protecció de les víctimes que denuncien maltractaments i tortures.

36 EST

Garantir, des de la Fiscalia de Memòria Democràtica i Drets Humans, una investigació efectiva i exhaustiva de les denúncies per crims del franquisme, incloent-hi totes les diligències essencials per esclarir els fets i els responsables: identificació de responsables i superiors jeràrquics, citacions a declarar, identificació d'estructures i funcionament del component sistemàtic, declaració de testimonis, ratificació de pèrits, ofici als arxius històrics i organismes governamentals, policials, judicials, assegurament d'accés a expedients policials i judicials i preservació del lloc dels fets (Via Laietana, 43), entre altres actuacions. Un cop finalitzada la investigació, si es conclou l'existència d'indicis de criminalitat, adoptar les mesures necessàries per procedir a la judicialització mitjançant denúncia o querella per part de la Fiscalia.

37 EST

Incloure, a la Memòria anual de la Fiscalia General de l'Estat (capítol de "Qüestions d'interès amb tractament específic" o en l'àrea penal dels òrgans territorials del Ministeri Fiscal), dades sobre:

- agents investigats, acusats i condemnats per delictes de lesions, tortura, contra la integritat moral, agressió sexual, homicidi i altres d'interès, comesos per agents de l'Estat en l'exercici de funcions;
- dades comparatives detallades entre el nombre de denúncies formulades per víctimes i el nombre d'investigacions i/o processaments impulsats per la Fiscalia;
- dades desagregades sobre la sol·licitud de l'agreujant per discriminació en relació amb aquests delictes.

Judicatura

38 CAT EST

Incorporar als plans de formació inicial i continuada de jutges i jutgesses la valoració d'indicis i prova, la importància del "Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura" (revisió de juliol de 2022) i els Principis Méndez sobre entrevistes efectives. Incloure formacions per fomentar la cultura d'imparcialitat i estàndards jurisprudencials del Tribunal Constitucional, del Tribunal Europeu de Drets Humans i d'altres òrgans internacionals relatius a la investigació i enjudiciament de casos amb resultat de mort, lesions, tortura, atacs a la integritat física i moral, atacs a la llibertat sexual, detenció il·legal, discriminació i/o ús excessiu de la força presumptament comesos per personal encarregat de fer complir la llei, a instigació seva, o amb el seu consentiment o aquiescència.

39 EST

Establir un gabinet d'estudi dins del Consell General del Poder Judicial per elaborar una Guia de bones pràctiques per a la investigació d'aquestes denúncies, basada en la jurisprudència del Tribunal Constitucional sobre investigació efectiva, diligències essencials i valoració d'indicis i prova, així com recomanacions sobre el paper de la policia judicial i de les unitats d'Afers Interns.

40 EST

Actuar amb la màxima celeritat en procediments incoats per denúncies de maltractaments als CIE: el jutjat competent ha de sol·licitar diligències urgents per assegurar la prova, tenint en compte l'alta probabilitat de deportació de víctimes o testimonis. Incloure, si escau, l'aturada de la deportació.

Mecanisme independent

41 CAT EST

Crear per llei un mecanisme extern i independent de control de la policia, respectant àmbits competencials estatal i autonòmic, amb capacitat, pressupost, independència i discrecionalitat per estudiar d'ofici qualsevol conducta o pràctica de personal encarregat de fer complir la llei o de seguretat privada en funcions públiques quan hi hagi —o se sospiti— un resultat de mort, lesions, tortura, agressió sexual, discriminació, ús excessiu de la força o altres circumstàncies que el mecanisme consideri d'interès.

42 CAT

Garantir que la introducció, ús i regulació d'armes i eines policials compti amb una avaluació externa de la Comissió d'Interior del Parlament de Catalunya mentre no es creï el mecanisme independent.

Reparació adequada

43 EST

Modificar la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delicte, perquè contempli de manera específica la reparació de víctimes de mort, tortura, atacs a la integritat moral, agressions o atacs a la llibertat sexual, lesions, ús excessiu de la força, discriminació i/o detenció il·legal per part de personal encarregat de fer complir la llei, i estableixi l'obligatorietat de l'impuls processal d'ofici.

44 CAT

Tramitar amb la màxima celeritat la Llei de Memòria Democràtica de Catalunya, incorporant:

- la creació d'una Comissió de Persones Expertes, de caràcter institucional, independent, extrajudicial, temporal i amb plenes facultats i amb plenes facultats per investigar, accedir a documentació i recerca ja feta, i elaborar un informe sobre greus vulneracions de drets humans i del dret internacional humanitari en el marc temporal de la llei;
- la creació d'una oficina d'atenció a víctimes i persones represaliades, amb capacitat per atendre, orientar i acompanyar en processos de recerca de familiars desapareguts, accés a arxius o expedients, orientació i acompanyament jurídic i psicosocial, i informació sobre opcions de reparació.

45 EST

Modificar o derogar la Llei d'amnistia de 1977 per garantir definitivament el dret a la tutela judicial efectiva de totes les persones que van patir greus violacions de drets humans durant la dictadura i la transició.

46 CAT EST

Desafectar la Prefectura Superior de Policia de Barcelona, situada a Via Laietana, 43, com a centre operatiu policial, i transferir l'edifici a la Generalitat i a la resta d'institucions catalanes. Un cop transferit, definir l'ús i la composició del futur centre de memòria mitjançant un procés participatiu amb organitzacions memorialistes, de drets humans, col·lectius de víctimes i persones represaliades.

Tipificació de la tortura

47 EST

Modificar l'article 131 de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, perquè el delicte de tortura sigui imprescriptible, tal com ha recomanat reiteradament el Comitè per a la Prevenció de la Tortura de les Nacions Unides. Així mateix, modificar l'article 174.1 del Codi penal per incloure, com una de les finalitats del delicte de tortura, la intimidació o coacció, i incorporar expressament com a subjecte actiu "una altra persona en l'exercici de funcions públiques, a instigació seva o amb el seu consentiment o aquiescència", per adequar-lo a la Convenció contra la Tortura de les Nacions Unides.

Irídia

Informe sobre violència institucional 2025